

nap	Óra	Oktató
II. 12.	<p>Archeometria - bevezető, Félévi menetrend, követelmények, év végi értékelés ismertetése (ST).</p> <p>Az archeometria tárgya, témakörei, helye a természettudományokban. Az archeometria magyarországi múltja, helyzete. Az archeometria és a régészet kapcsolata. Az archeometria és a restaurálás kapcsolata. Folyóiratok (magyar és külföldi) – könyvek, egyéb irodalmak Konferenciák (ISA, EMAC stb). Régészeti alapok 1.: Régészeti ásatások a múltban és a jelenben (ezekhez kapcsolódó alapfogalmakkal: réteg, szelvény, objektum, strat szám, kultúra stb.) (TBK)</p>	TBK, ST
II. 19.	Régészeti alapok 2.: Kormeghatározási módszerek áttekintése régészeti módszerek és természettudományos módszerek (14C, K/Ar, Ar/Ar, TL, OL, dendrokoronológia, fission track,, obszidián hidráció), használhatóság, korlátok.	TBK
II. 26.	Régészeti alapok 3.: a régészeti korbeosztás, magyarországi legfontosabb kultúrák (elterjedés, időszak)	TBK
III. 5.	Régészeti alapok 4: régészet és földtudomány - A régészeti kutatások során alkalmazott földtudományi módszerek (légifotó, geofizika, anyagtudomány stb.)	TBK
III. 12.	<p>Régészeti alapok 5 A köeszközök általános régészeti vonatkozásai Pattintott köeszközök 1. – régészeti vonatkozások (készítés, használat, nevezéktan stb.) Pattintott köeszközök 2. – nyersanyagok; vizsgálati módszerek; Magyarországon előforduló köeszközök legfontosabb nyersanyagai Csiszolt köeszközök – régészeti vonatkozások (alak, készítés módja, használat stb.) Szerszámkövek – régészeti vonatkozások (alak, készítés módja, használat stb.) egyéb: öntőformák, építő- és díszítőkövek márvány - régészeti vonatkozások</p>	TBK
III. 19.	Régészeti alapok 6 kerámia üveg, máz, festék és habarcs fémek	TBK

Adósságaim – kiegészítések

Régészeti alapok 3.:

- a régészeti korbeosztás,
- magyarországi legfontosabb kultúrák (elterjedés, időszak)

omeτρια...
LTE

Adósságaim – kiegészítések

Kerámia refitting
Kerámia szeriáció

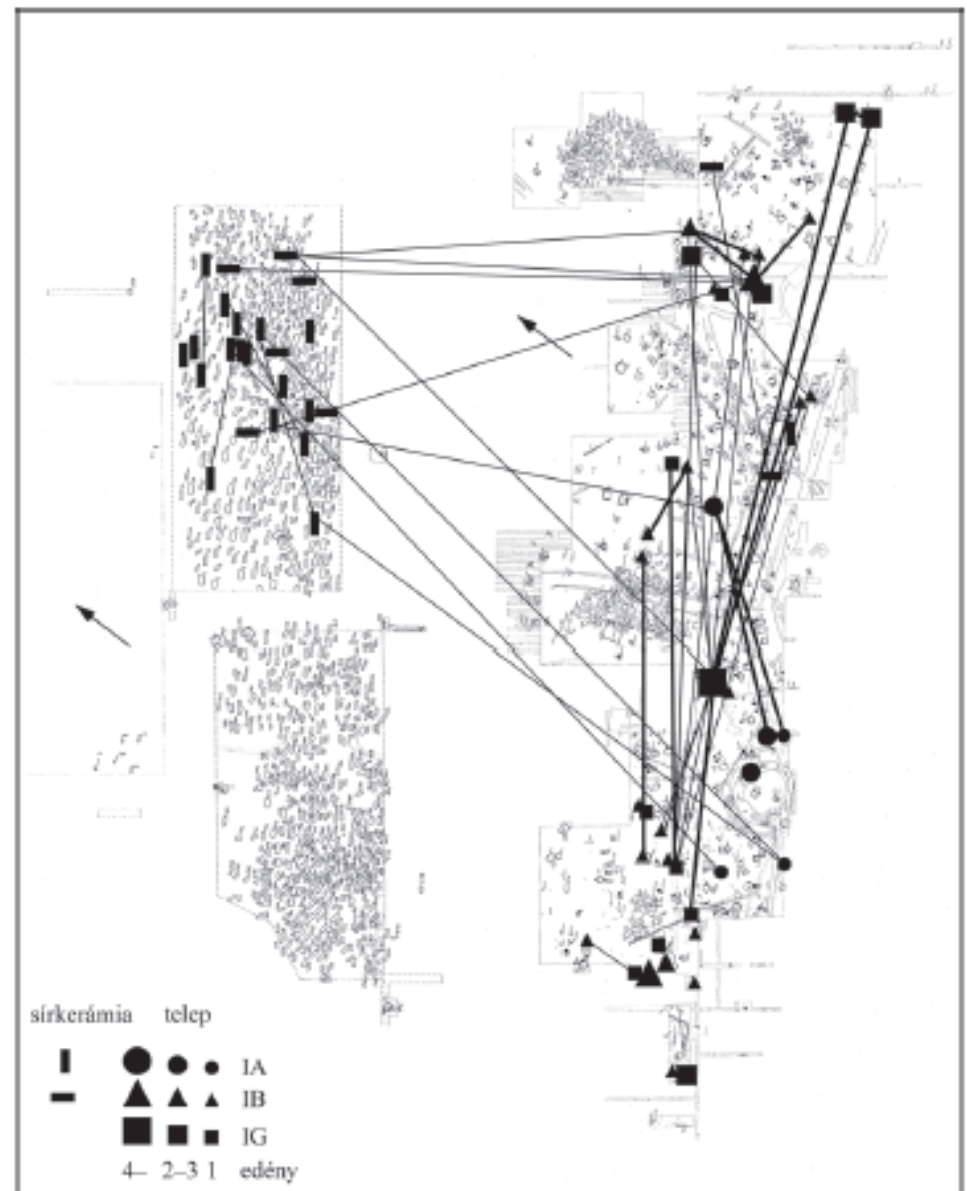
Adósságaim – kiegészítések

Kerámia refitting

Pecsételt díszű avar kerámia

Hajnal Zs. 2013 ArchÉrt

Kölked-Feketekapu			
	A51. sír (IA)		A179. sír (IA)
	B127. sír (IA)		A75. sír (IA) A101. sír (IA)
	A52. sír (IA)		A161. sír (IA) A295. sír (IA) 33. ház (IA)
	A191. sír (IA)		15. ház – CXLII. gödör (IA)
	118. ház (IG)		A63. sír (IA) A277. sír (IB)
	A26. sír (IA) A59. sír (IA)		A277. sír (IB ₁)
	A239. sír (IB)		21. ház – 55. ház – IX. gödör (IA)
	szórvány a telepről (IA)		A191. sír (IA) 55. ház (IA)
			„garma” pecsételő kerezémet

9. kép. A pecsételt kerámia elterjedése a kölkedi lelőhelyen; technológiai csoportok és edényszám (= azonos pecsétlővel díszített edények; = azonos edényből származó, pecsételt díszű töredékek)

Abb. 9. Verarbeitung der gestempelten Keramik am Fundort Kölked: technologische Gruppen und Gefäßzahl (= mit identischem Stempelstempel verzierte Gefäße; = von identischem Gefäß stammende stempelverzierte Fragmente)

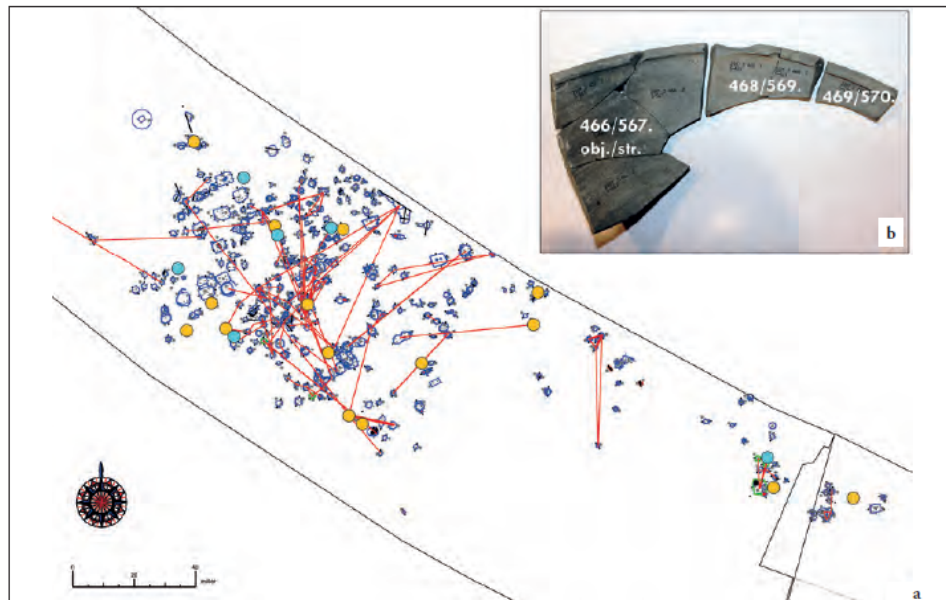
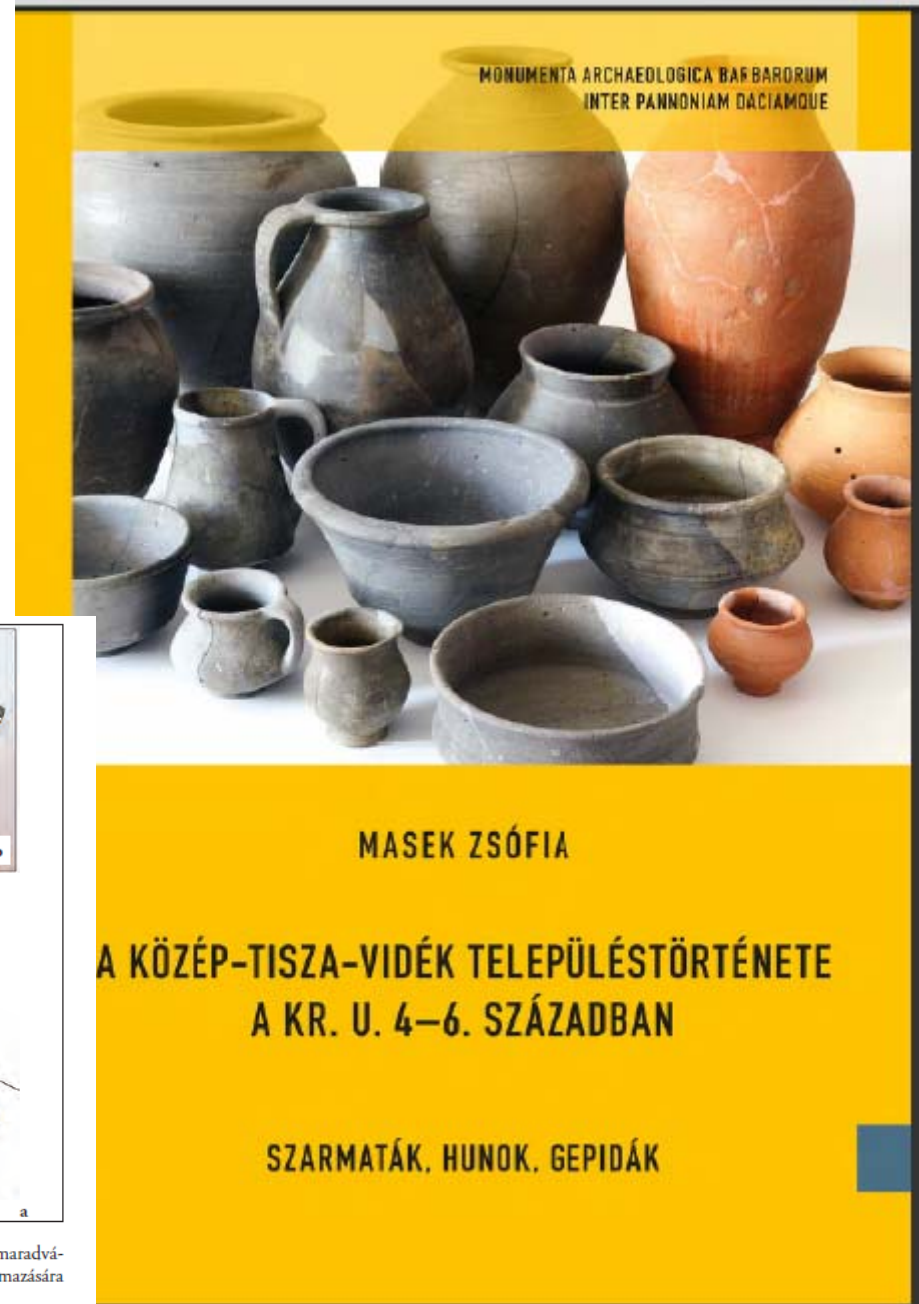
T. Biró K.
2026.(

Adósságaim – kiegészítések

Kerámia refitting

Pecsételt díszű avar kerámia

Masek Zs. 2023

139. kép Az I. horizont I. és III. települési egységen talált teljes emberi vázak (türkiz), valamint a részleges emberi maradványok (sárga) szóródása és viszonya a késő szarmata – hun kori pusztulási horizonthoz (a); példa a *refitting* módszer alkalmazására (106. edénykapcsolat) (b)

Adósságaim – kiegészítések

Kerámia szeriáció (Zalai Gaál I. 2014)

ZUR RELATIVEN CHRONOLOGIE DER LENGYEL-KULTUR
IM WESTLICHEN KARPATENBECKEN

PRÄLIMINARIEN ZUR BAYESISCHEN ANALYSE

ISTVÁN ZALAI-GAÁL* – ANETT OSZTÁS* – KRISZTINA SOMOGYI**

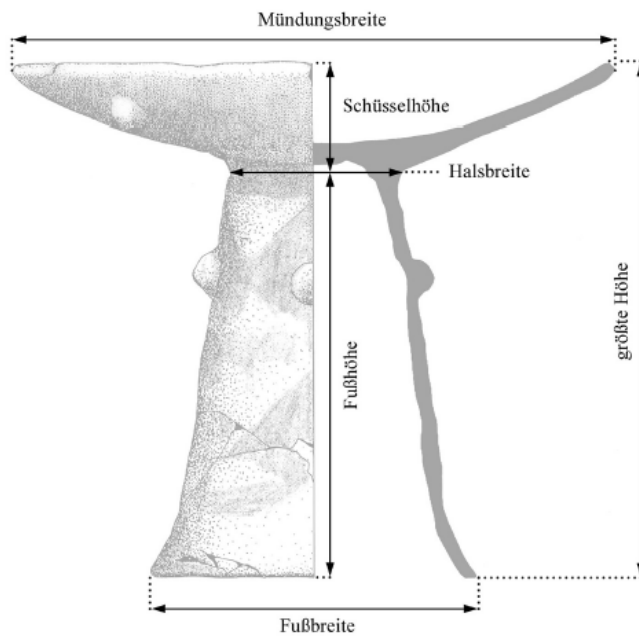
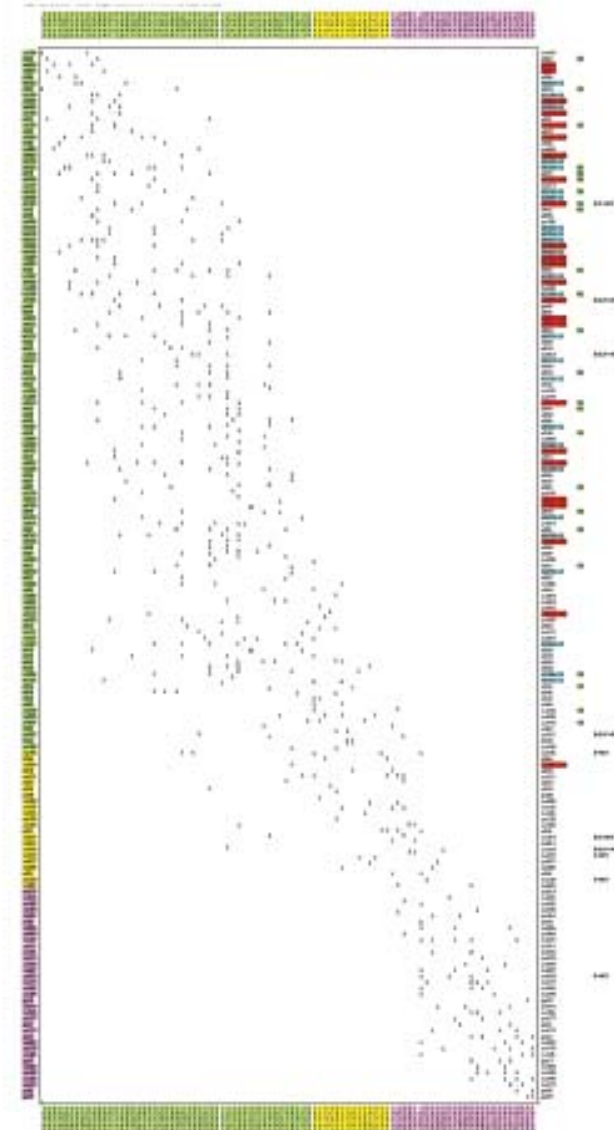

Abb. 2. Maßbezeichnungen eines Fußgefäßes auf den verschiedenen Ebenen

Seriationstabelle 1. Verteilung der südtranskarpatischen Gräber der Lengyel-Kultur aus den Allgrabungen und von Alcsótyóke-Háza (blau) nach Heligjanshorizont (rot – Gräber der Fundstelle 100, blau – Gräber der Fundstelle 5003 von Alcsótyóke-Háza)

Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 65, 2014

T. Biró K
2026.

Adósságaim – kiegészítések

Kerámia szeriáció

ZUR RELATIVEN CHRONOLOGIE DER LENGYEL-KULTUR
IM WESTLICHEN KARPATENBECKEN
PRÄLIMINARIEN ZUR BAYESISCHEN ANALYSE

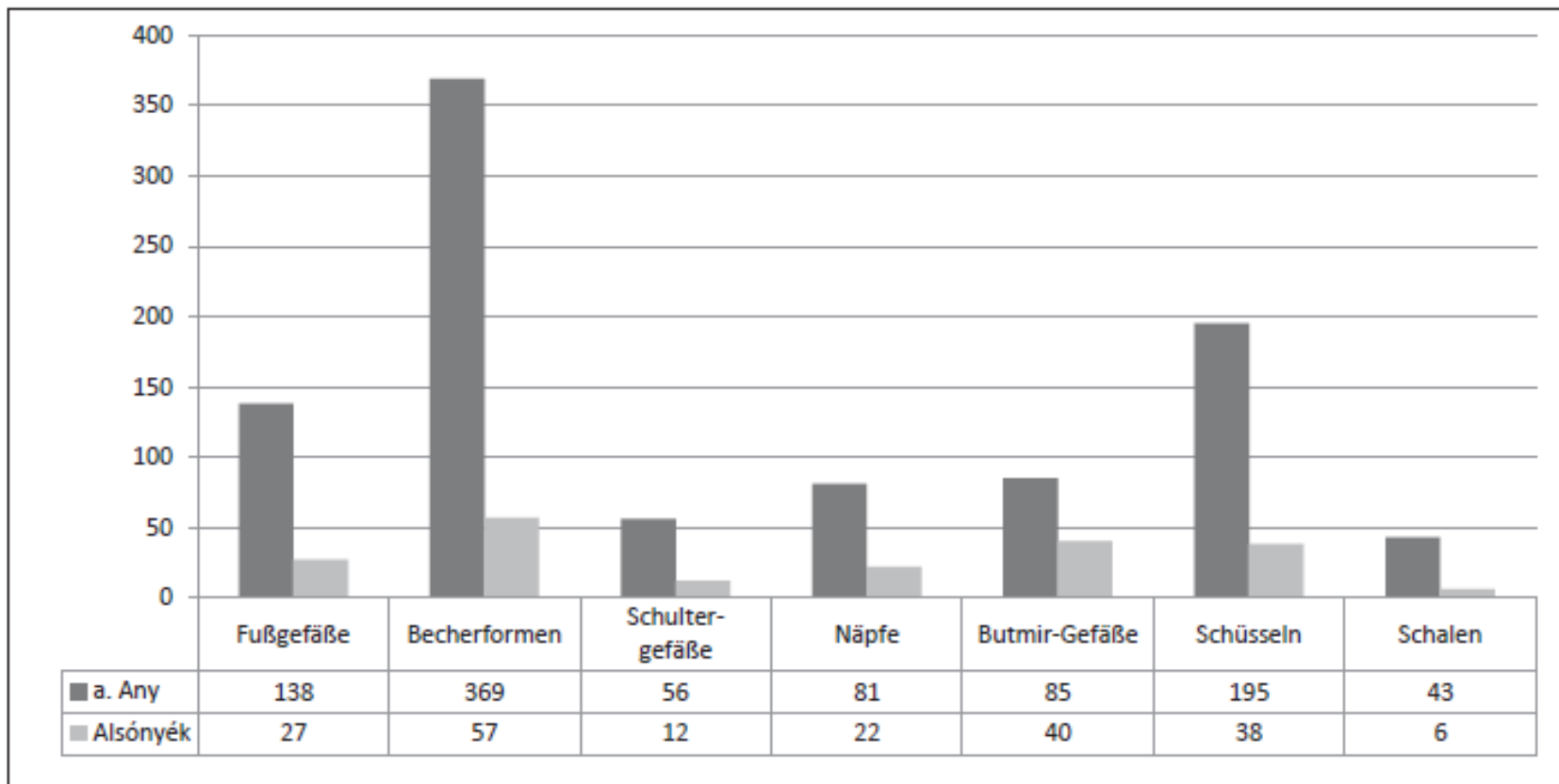

Diagramm 4. Verteilung der untersuchten keramischen Formen in Alsónyék und aus dem weiten Verbreitungsgebiet der Lengyel-Kultur

Adósságaim – kiegészítések

Kerámia szeriáció

ZUR RELATIVEN CHRONOLOGIE DER LENGYEL-KULTUR
IM WESTLICHEN KARPATENBECKEN

PRÄLIMINARIEN ZUR BAYESISCHEN ANALYSE

ISTVÁN ZALAI-GAÁL* – ANETT OSZTÁS* – KRISZTINA SOMOGYI**

Gräberfelder	Seriationsgruppen nach Typengruppen				
	Sg. 1	Sg. 2	Sg. 3	Sg. 4	Sg. 5
Friebritz	4				
Lužianky	21	4			
Györe	8	13			
Svodín	92	104	6	8	1
Zengővárkony	35	62	37	74	61
Mórággy	1	14	13	44	95
Pári	2		1	3	2
Ágostonpuszta		1	1		
Veszprém		1		8	6
Alsónyék		2	2	68	99
Villánykövesd			1	4	13
Pécsvárad			2	1	4

A régészeti korbeosztás

régészeti leletek

-

írott források

őskor

történelmi korok

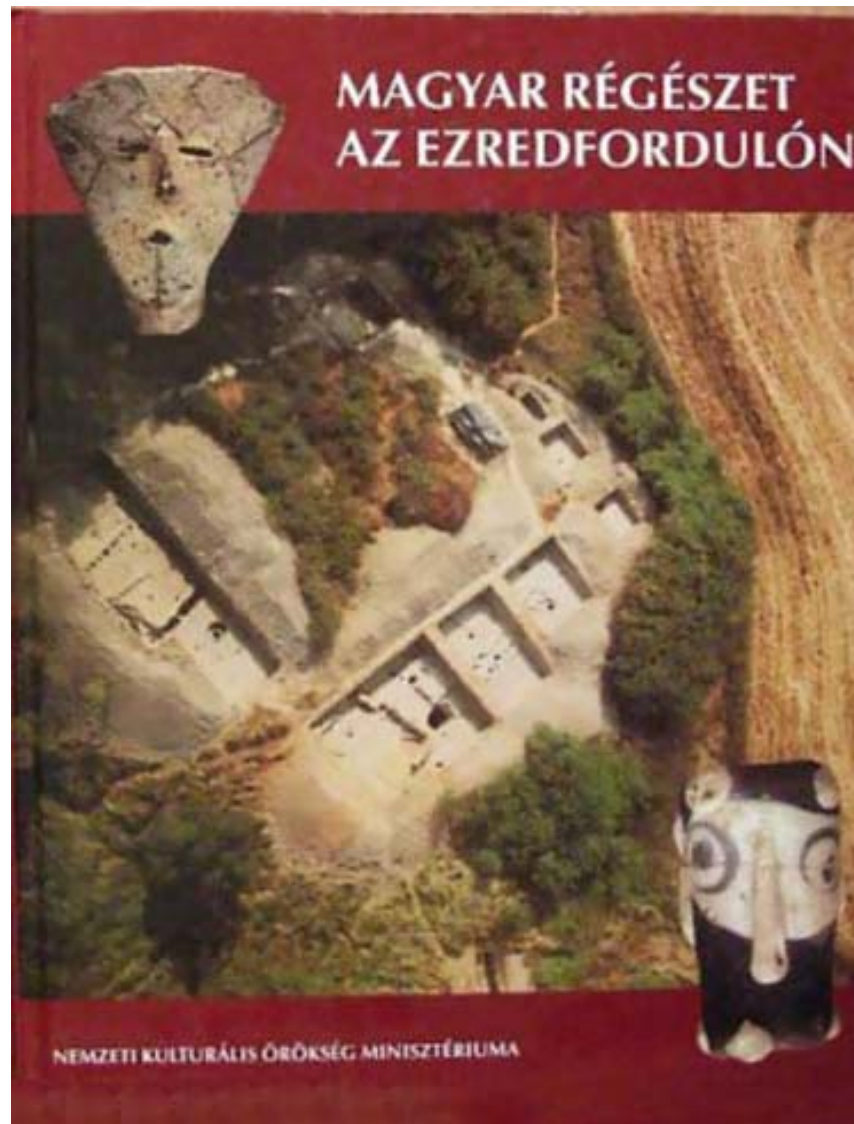
Christian Thomsen (1836): őskor felosztása

kőkorszak - bronzkorszak - vaskorszak

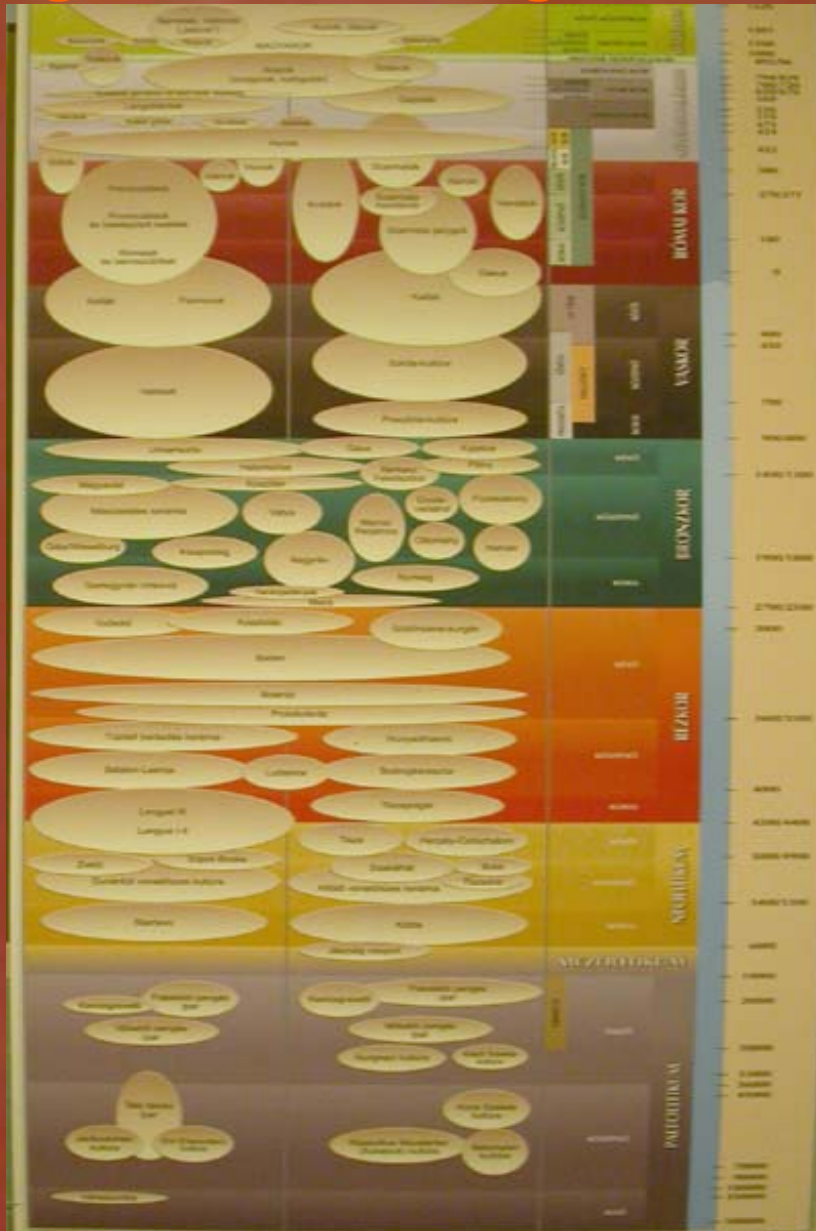
Thomsen, C. J. (1836) Ledetraad til Nordisk Oldkundskaab
(Guideline to Nordic Antiquity), published in German in 1837 and
in English in 1848

Dán Nemzeti Múzeum (Koppenhága) gyűjteményére alapozva

Magyarországi legfontosabb kultúrák (elterjedés, időszak)

régészeti kronológia

Középkor

Népvándorláskor

Római kor

Vaskor

Bronzkor

Rézkor

Neolitikum

Paleolitikum

idő

0 BP/2000 AD

1000 BP/1000 AD

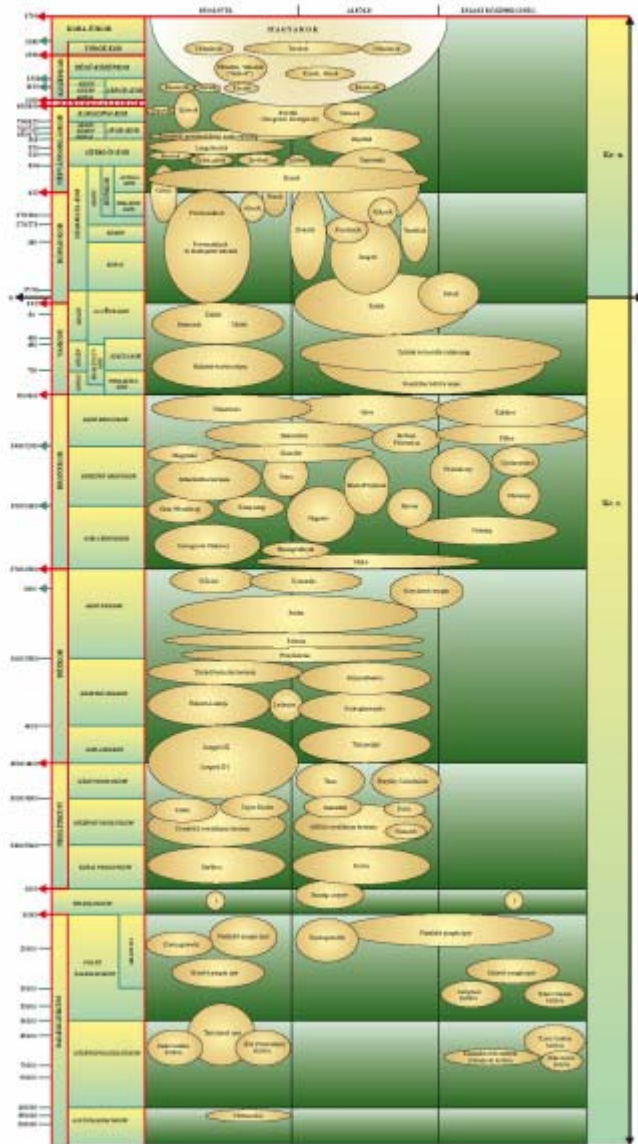
2000 BP/0 AD

5000 BP/3000 AD

10000 BP/8000 BC

100000 BP/ BC

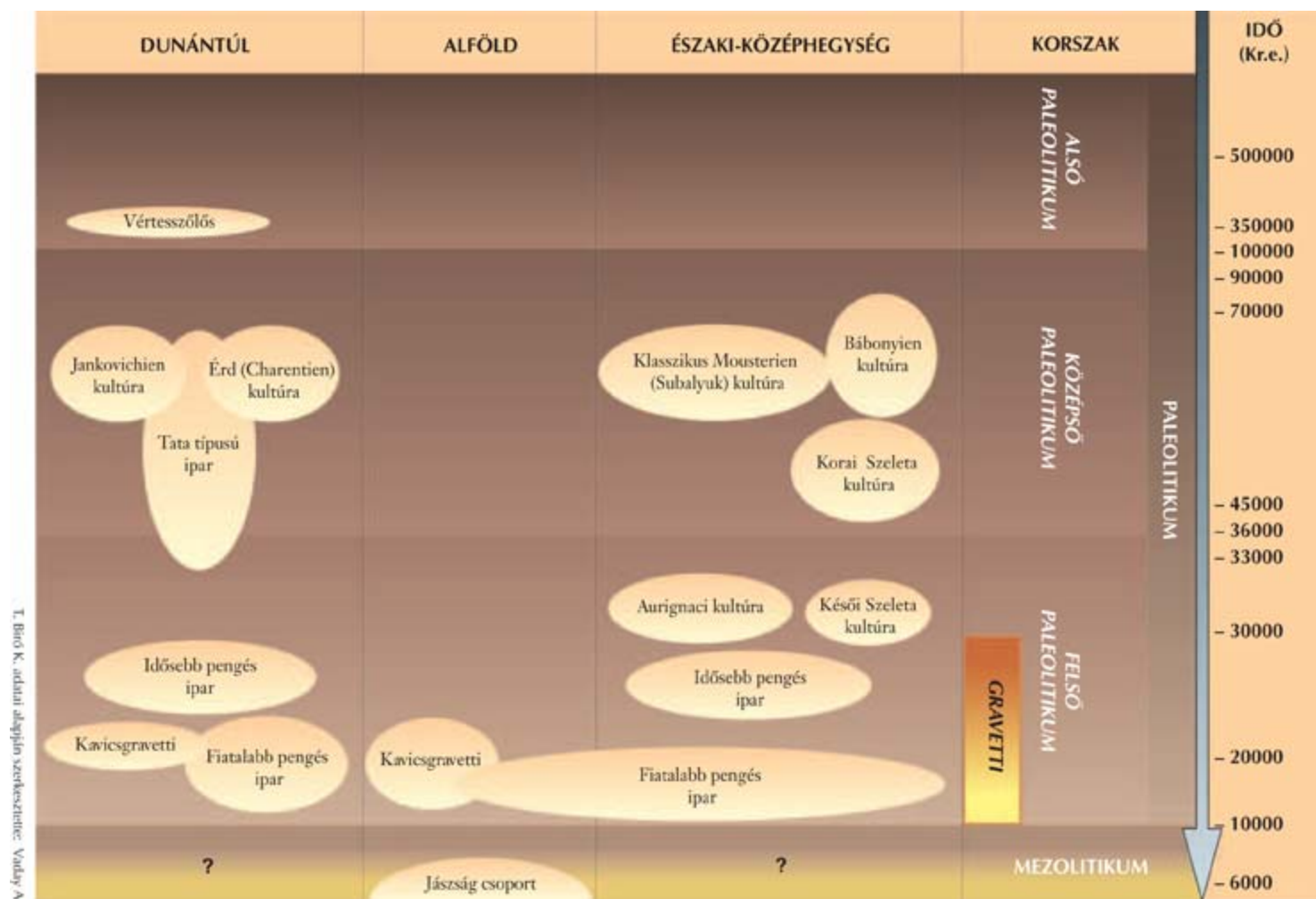
1000000 BP/ BC

Középkor
 Népvándorláskor
 Római kor
 Vaskor
 Bronzkor
 Rézkor
 Neolitikum
 Paleolitikum

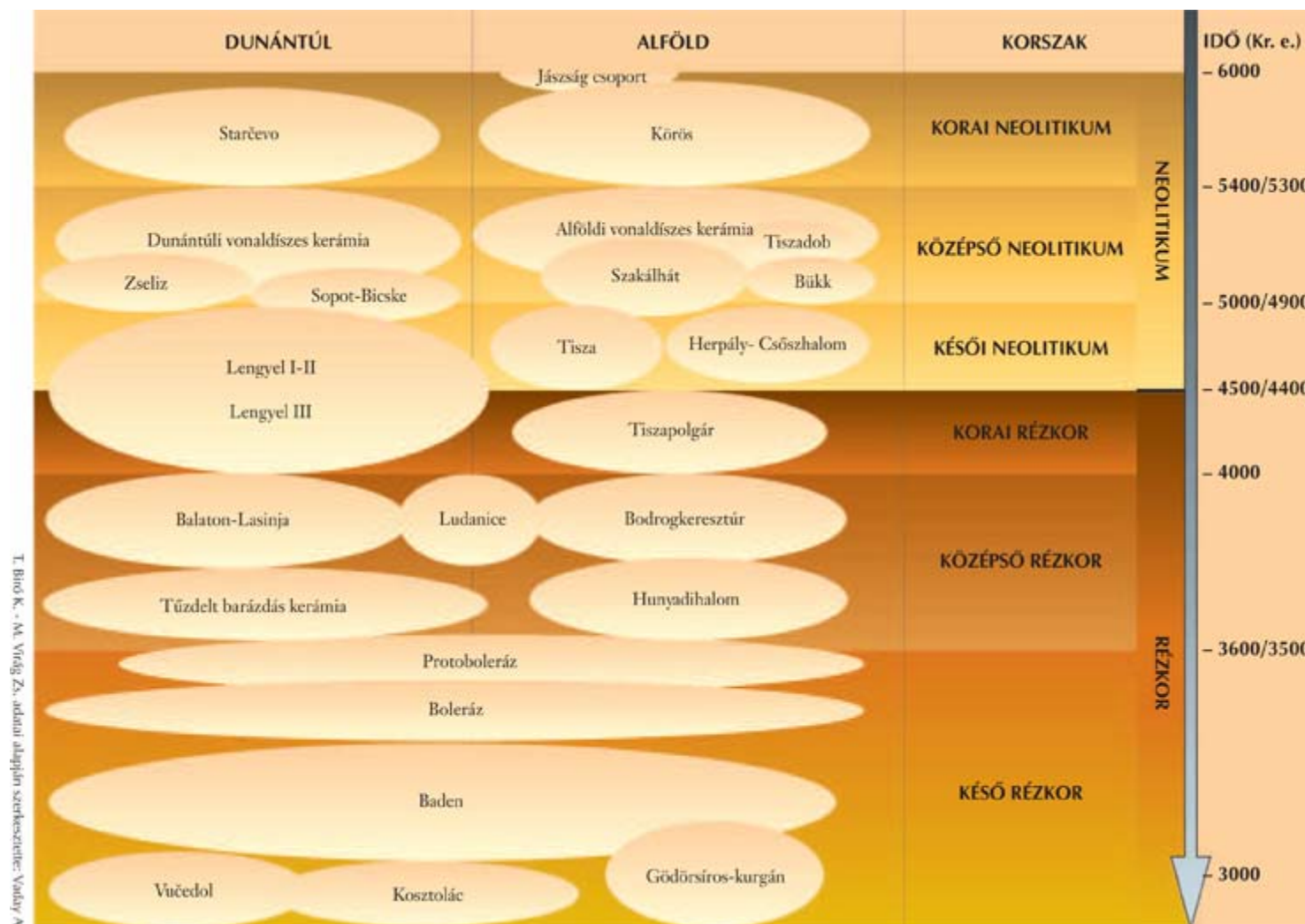
idő
0 BP/2000 AD
1000 BP/1000 AD
2000 BP/0 AD
5000 BP/3000 AD
10000 BP/8000 BC
100000 BP/ BC
1000000 BP/ BC

MRE kronológiai tábla

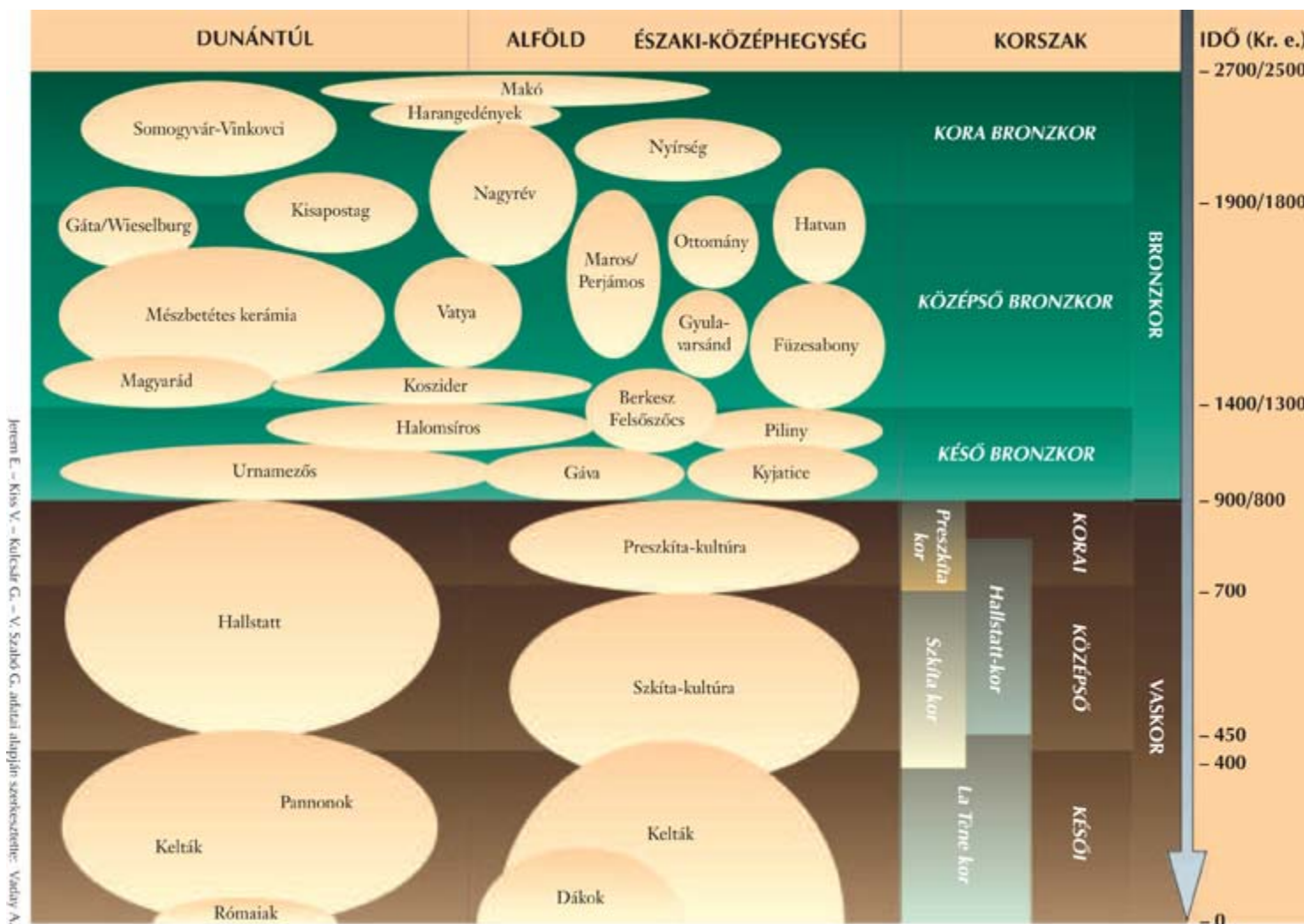

T. Biró K. adatai alapján szerkesztette: Volányi A.

MRE kronológiai tábla

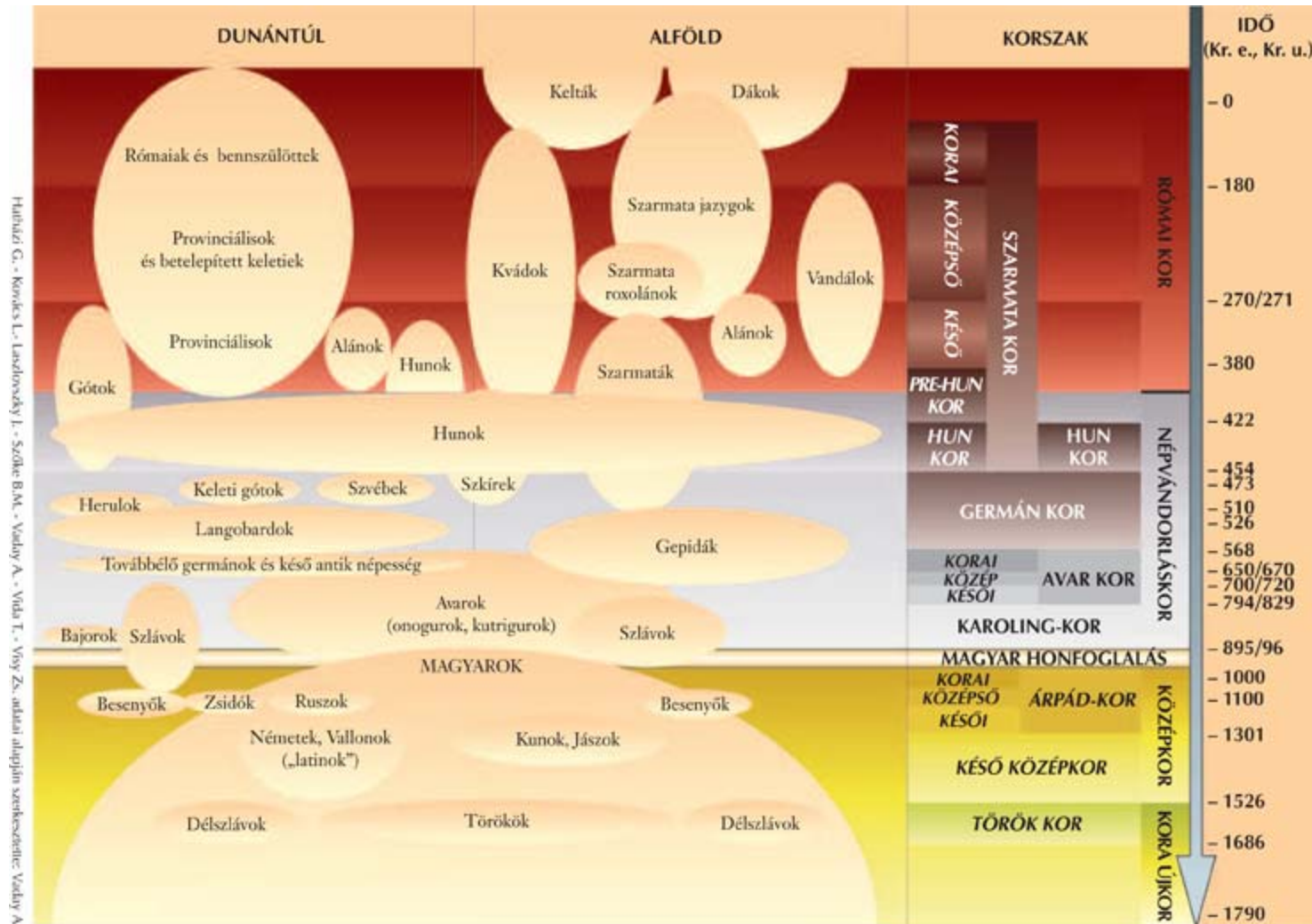

MRE kronológiai tábla

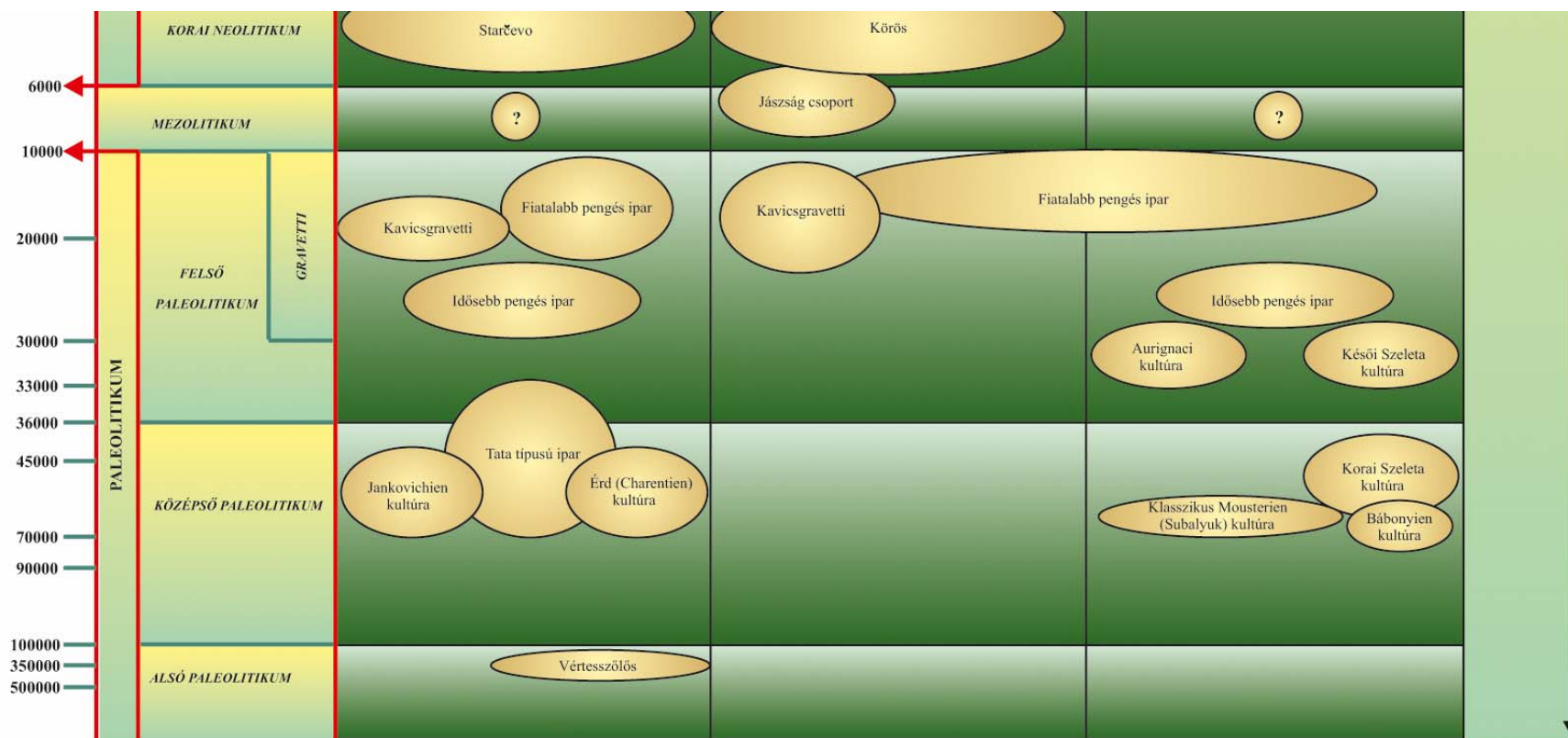
Jelen E. - Kiss V. - Kulcsár G. - V. Szabó G. adatai alapján szerkesztette: Vaday A.

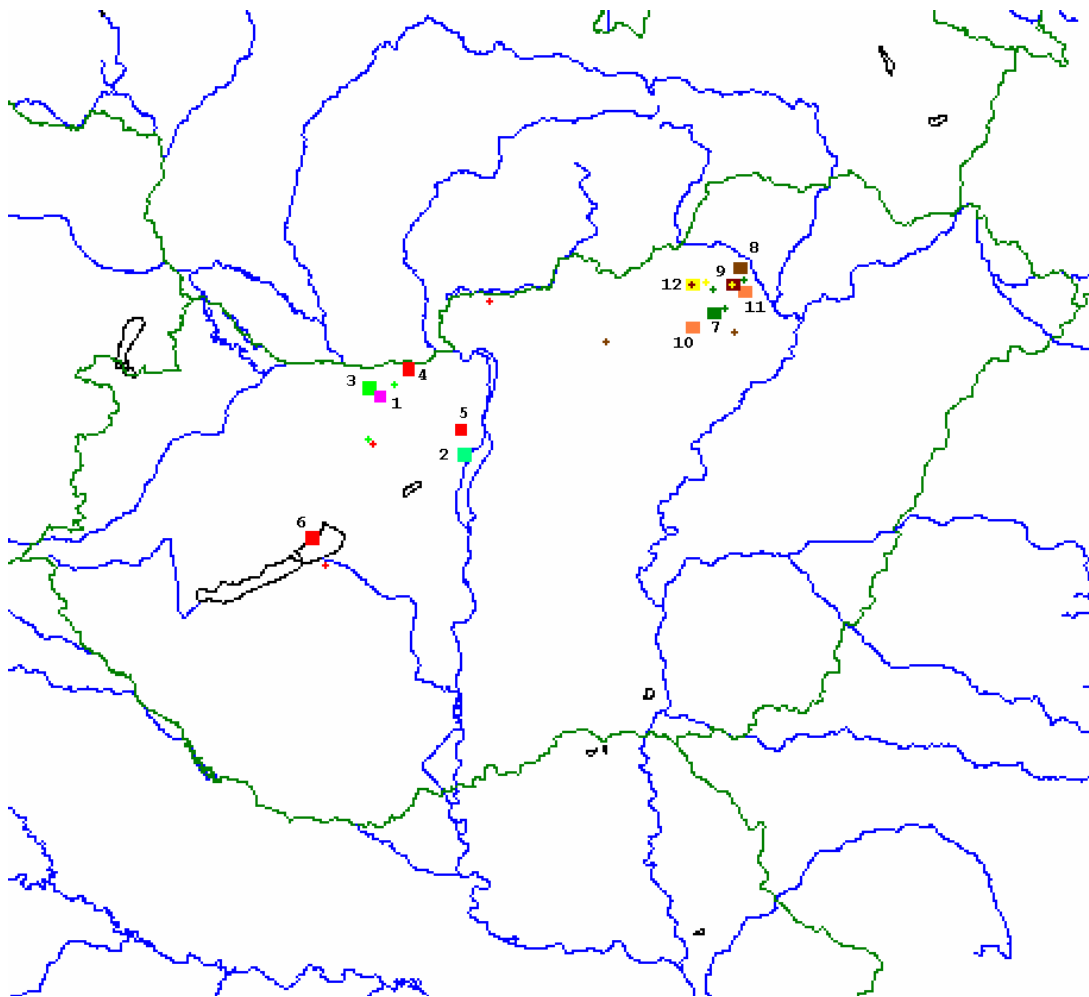
MRE kronológiai tábla

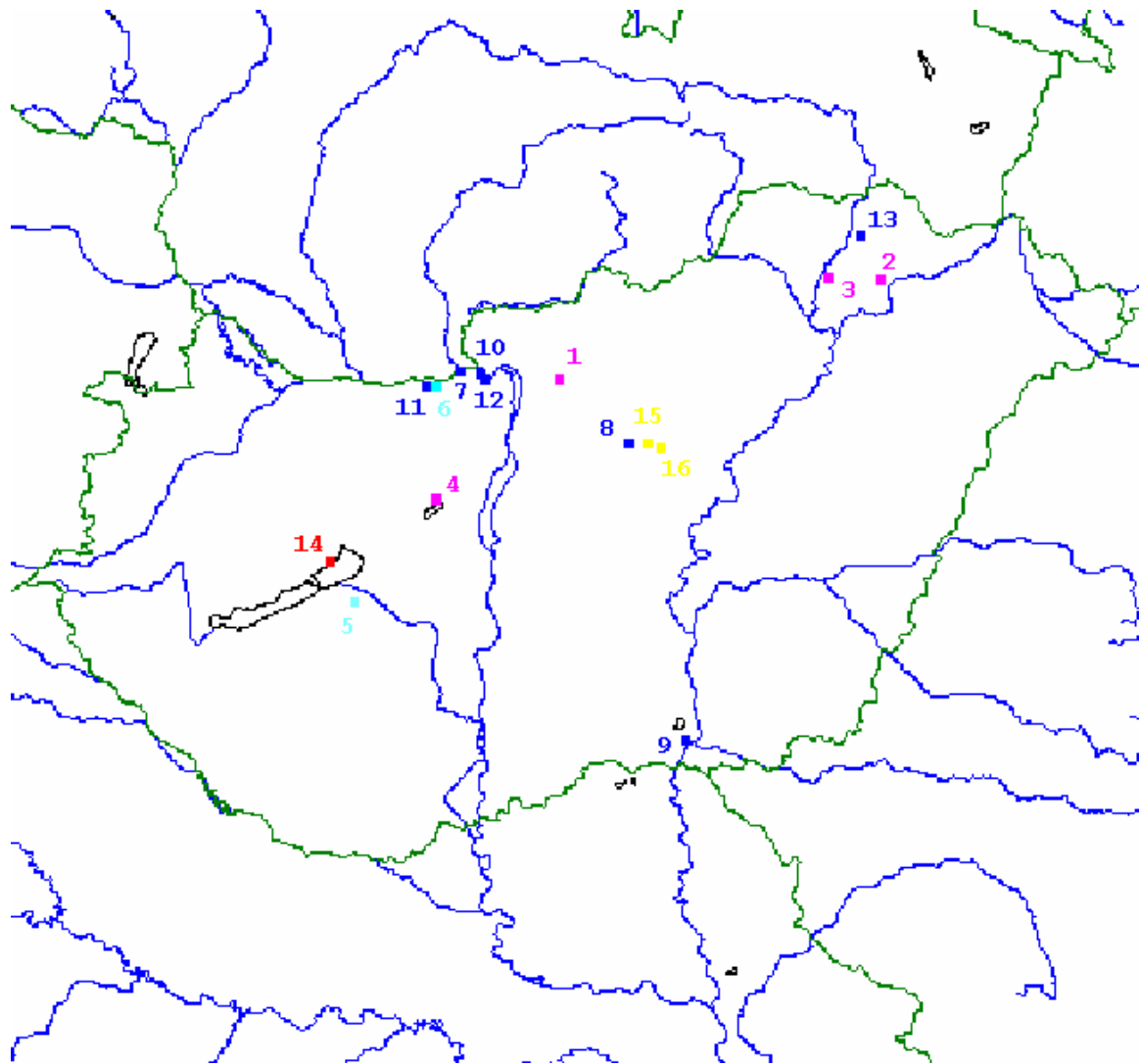
T. Biró K., Archeometria...
2026.02.26 ELTE

MRE kronológiai tábla (megfordítva) - Őskőkor

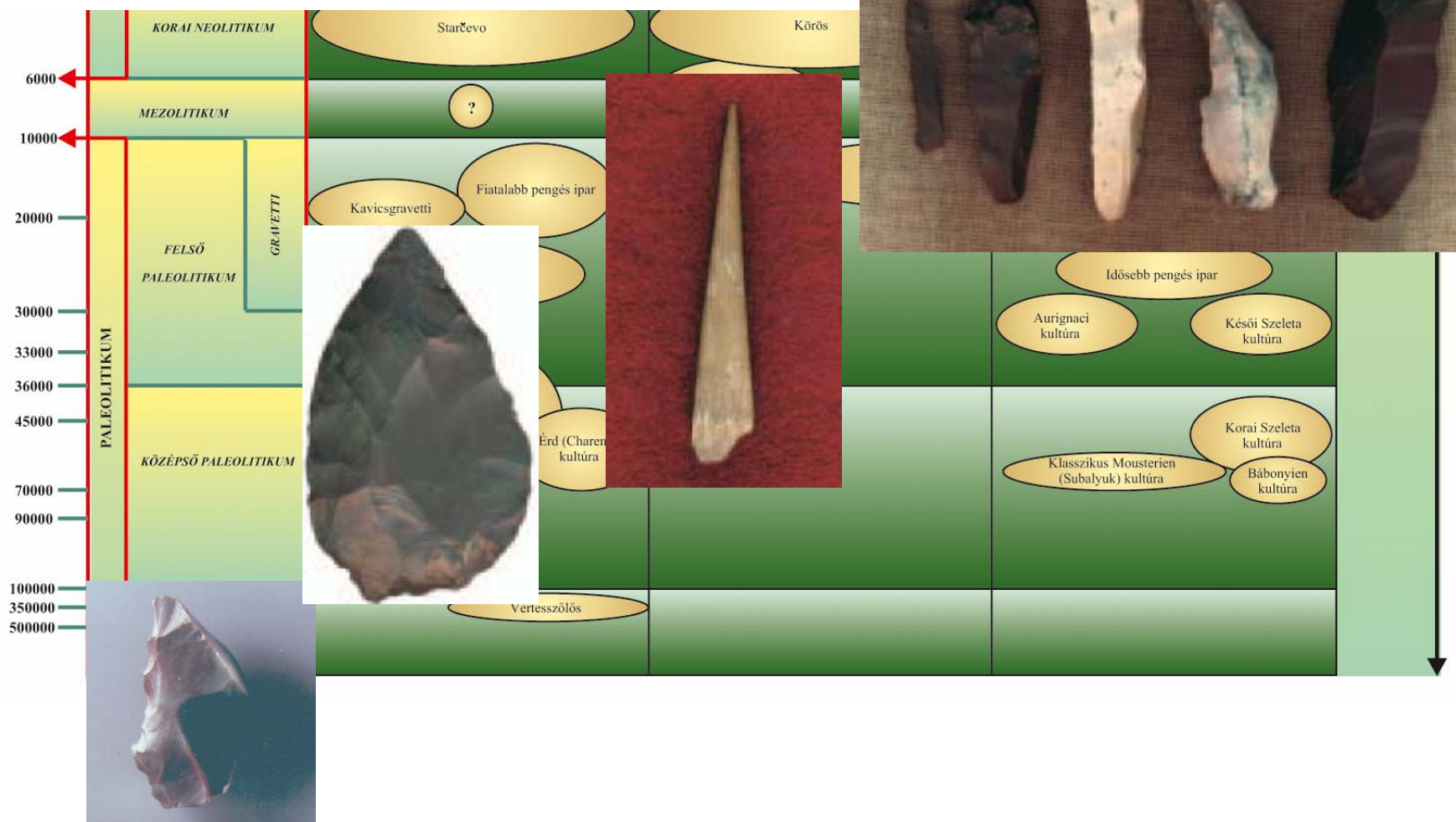
Magyarországi
őskőkori lelőhelyek I.
Alsó és középső
paleolitikum, korai
felső paleolitikum (a
kezdetektől i.e.
30.000-ig).

Magyarországi őskőkori lelőhelyek II.

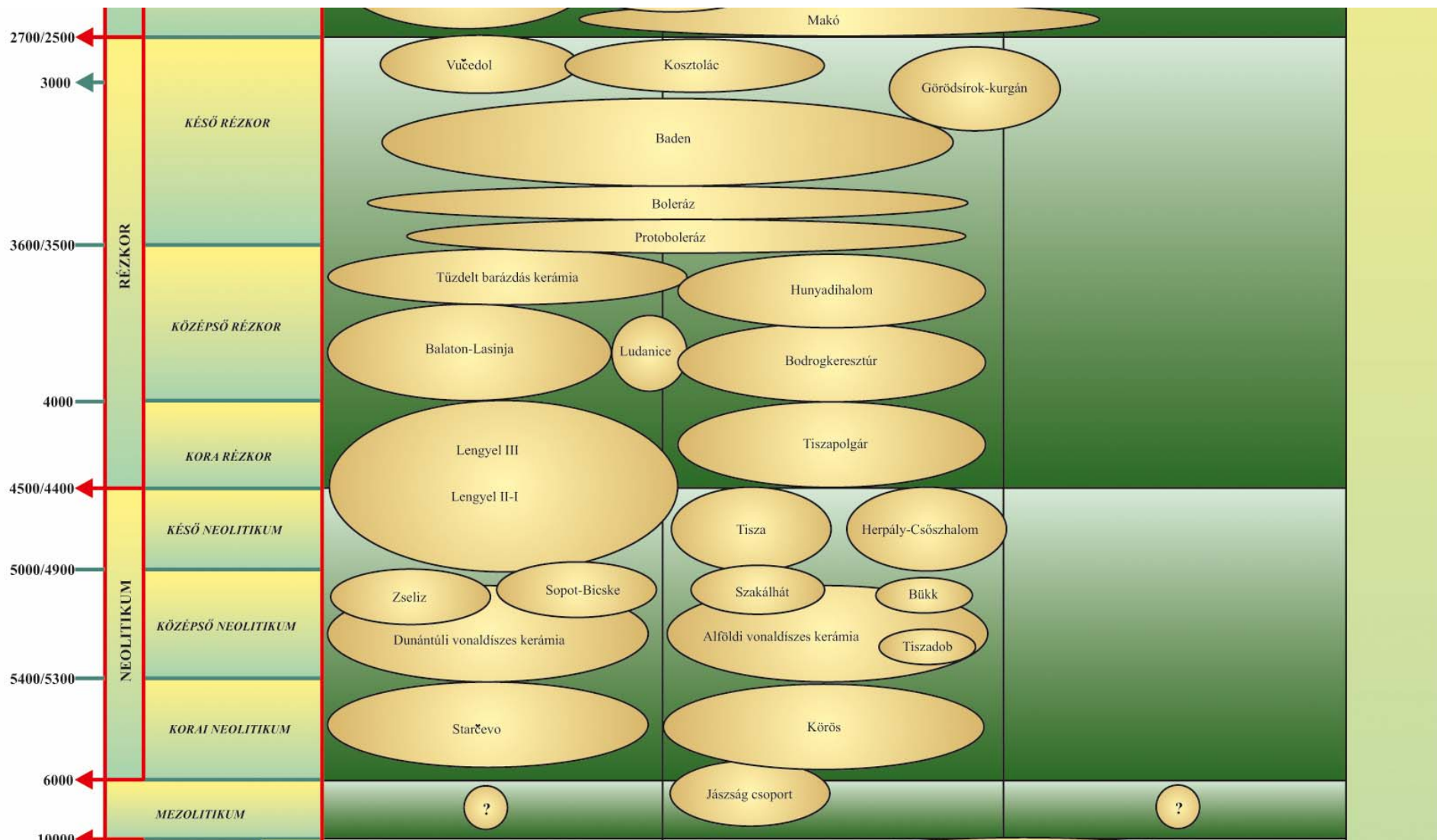
Felső paleolitikum és
mezolitikum (i.e.
30.000-i.e. 6000- ig)

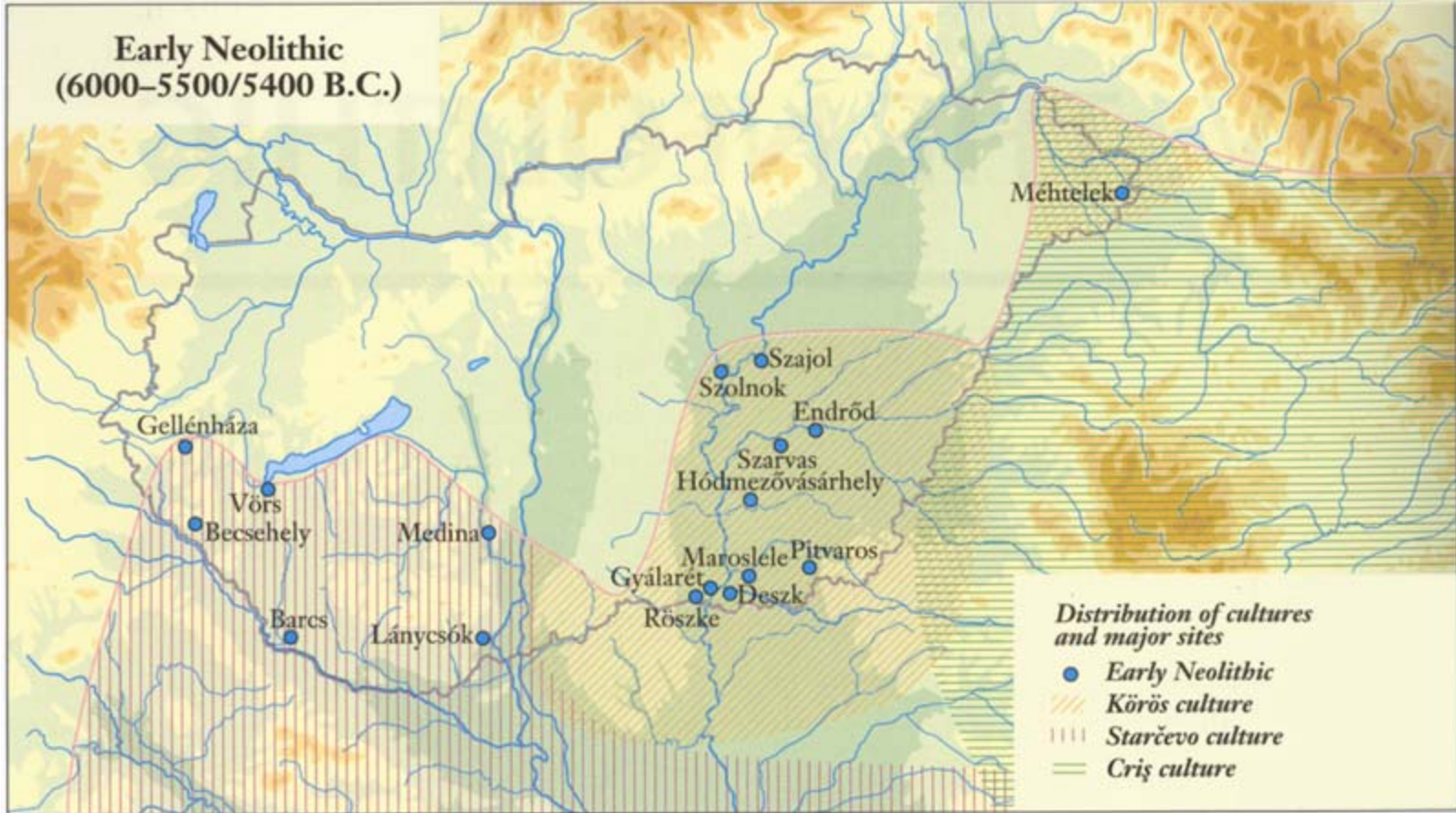
MRE kronológiai tábla (megfordítva) - Őskőkor

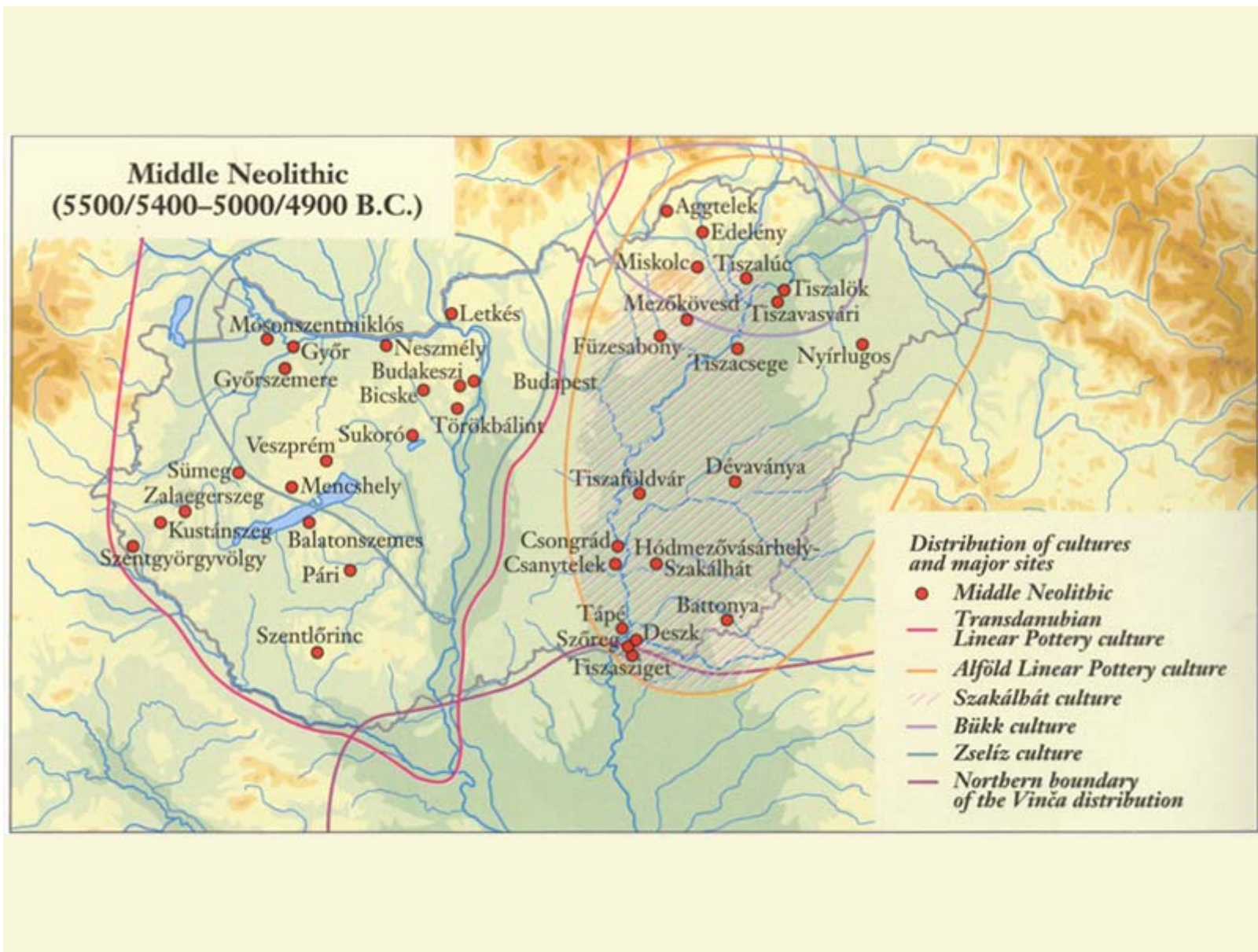

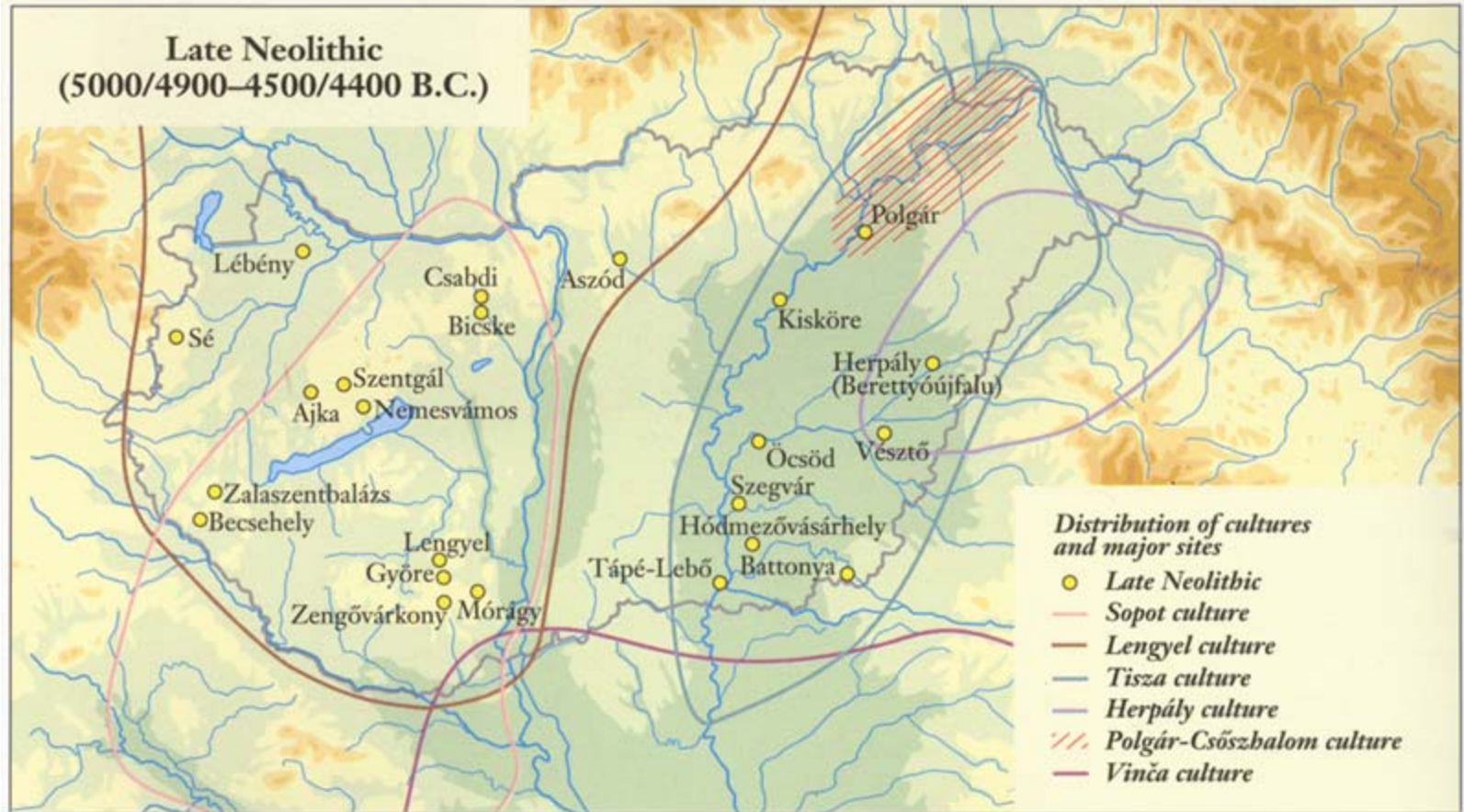
T. Biró K., Archeometria...
2026.02.26 ELTE

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Újkőkor és rézkor

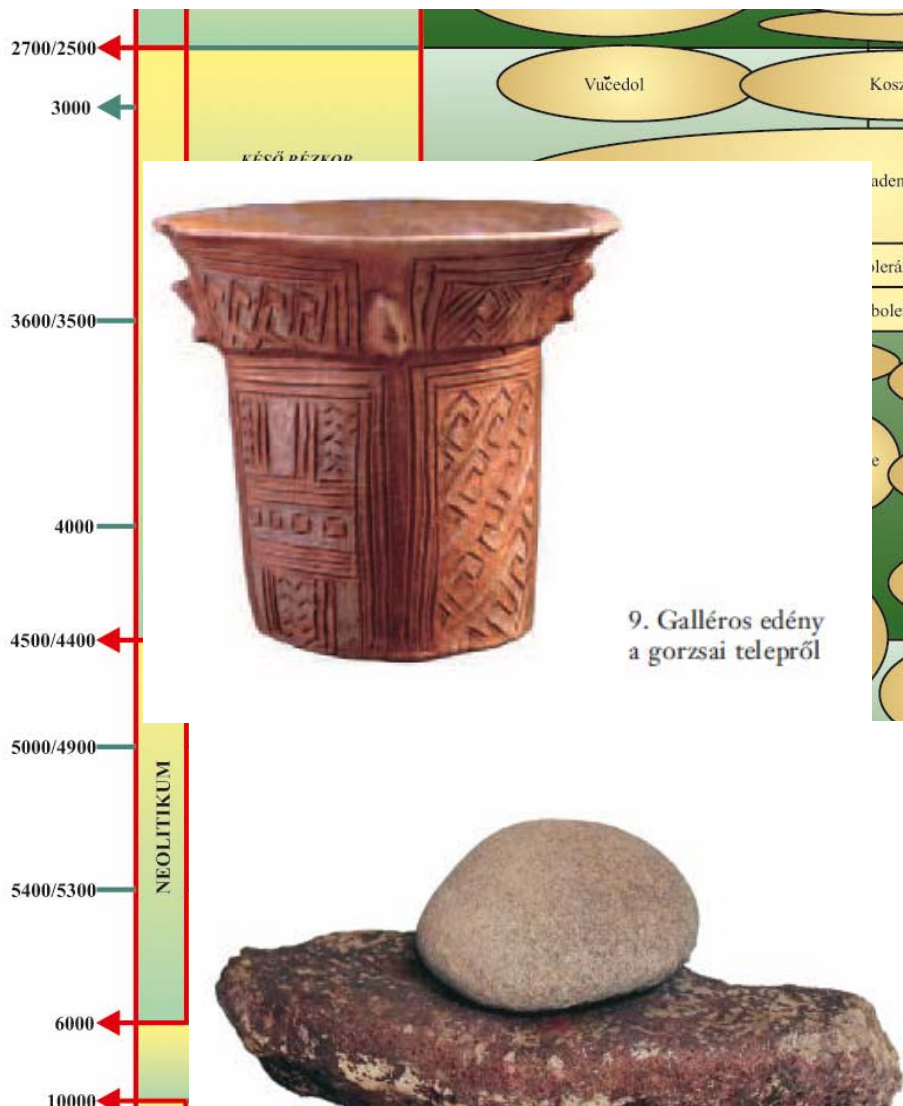

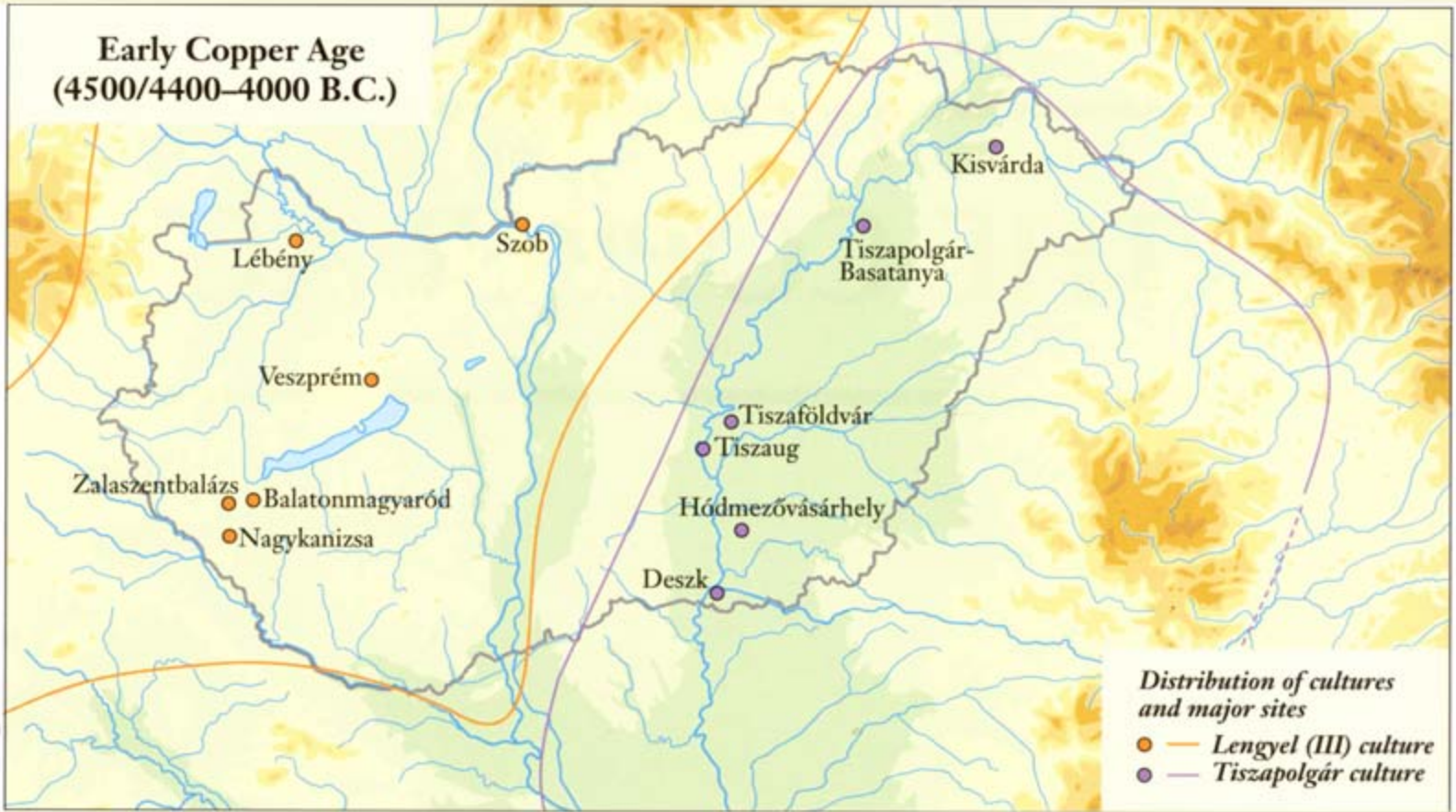

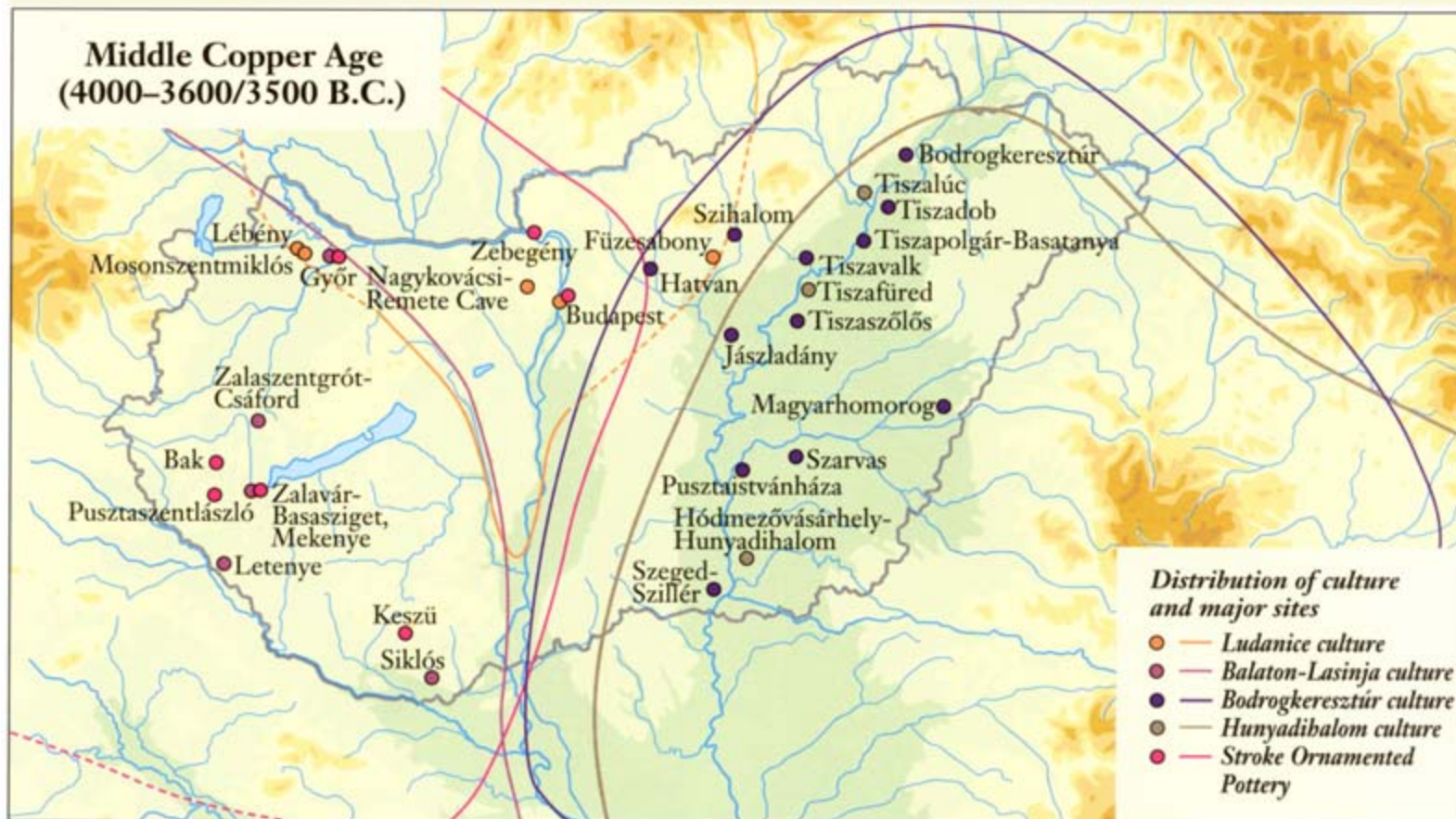
MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Újkőkör és rézkor

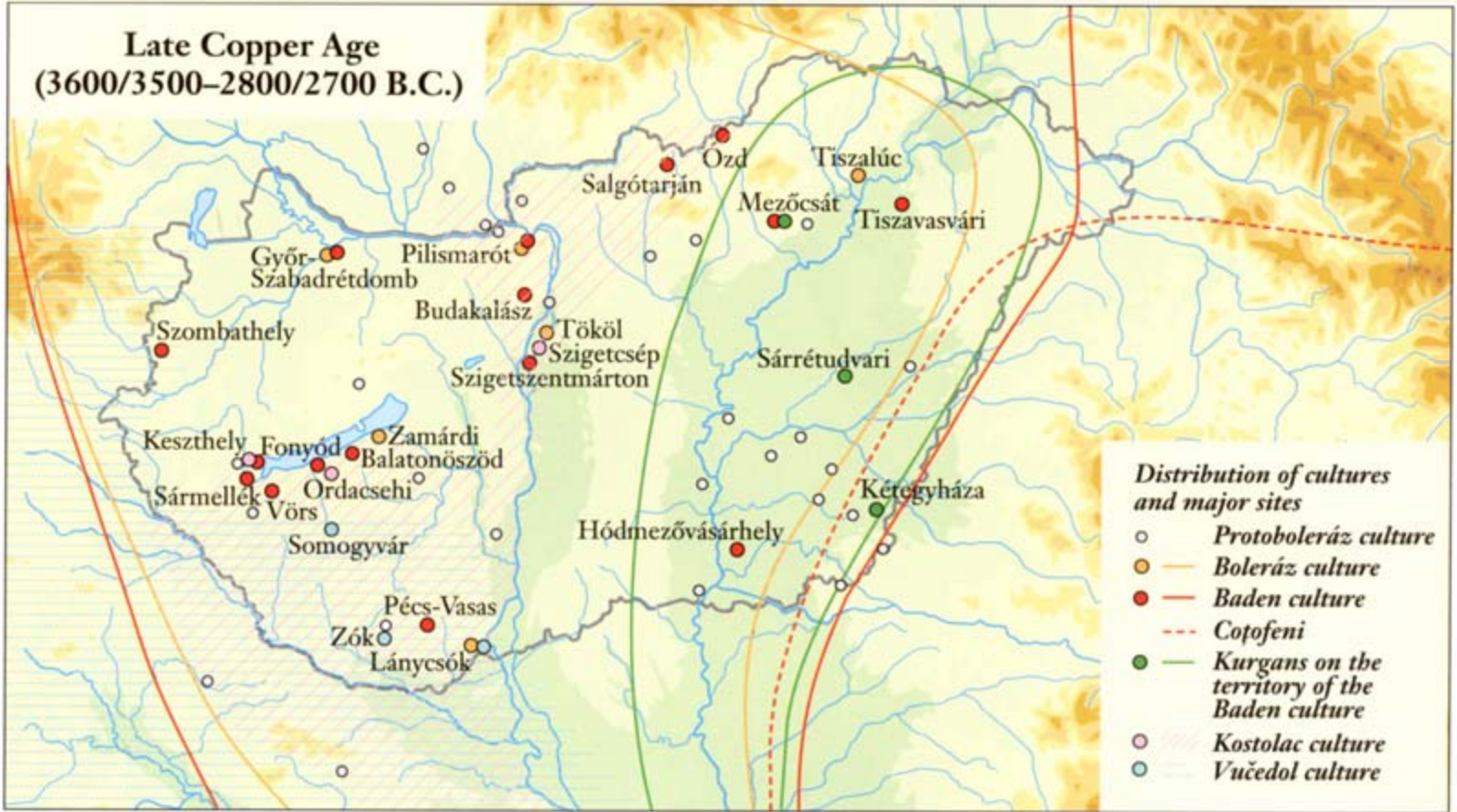

Írászág csoport

tbla (megfordítva) – Újkőkor és rézkor

2700/2500

3000

3600/3500

4000

4500/4000

5000/4900

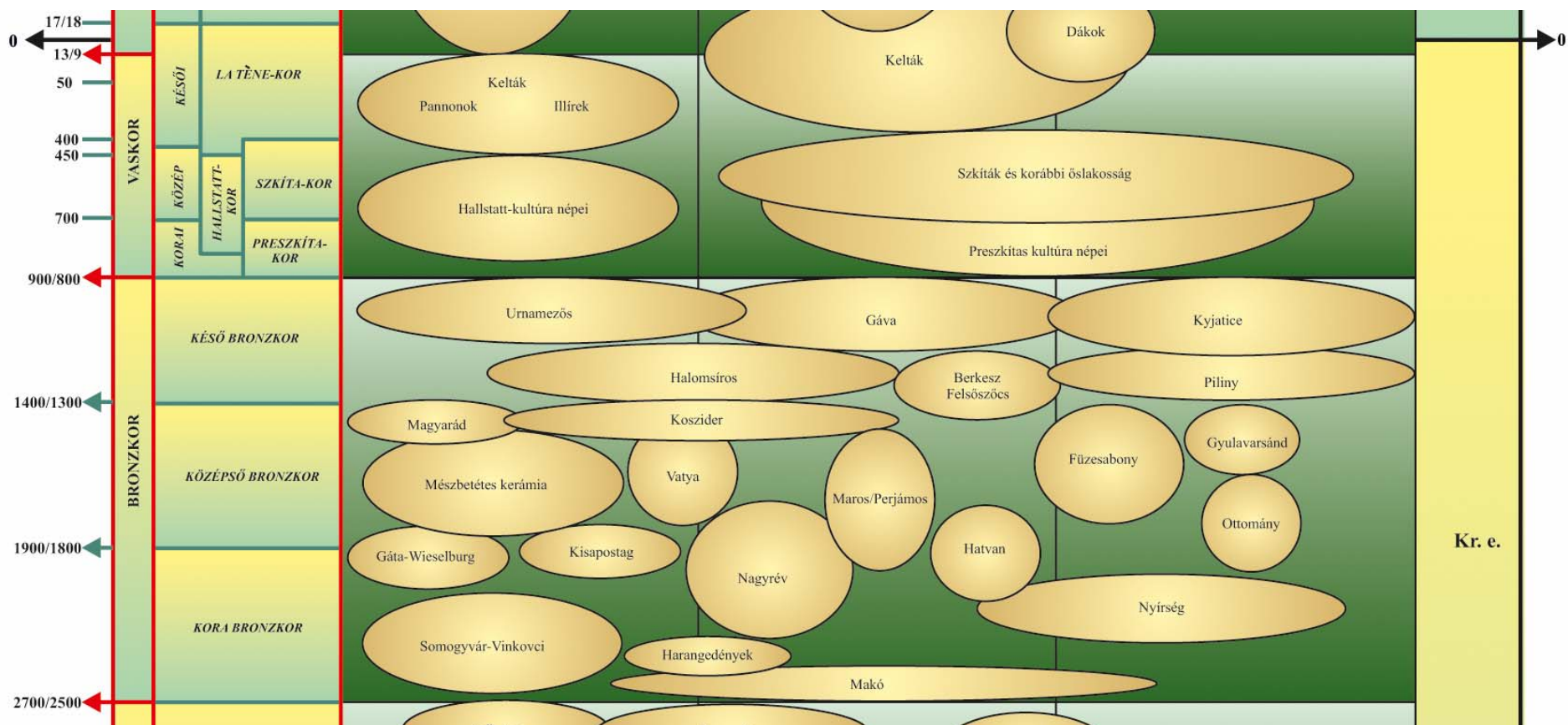
5400/5300

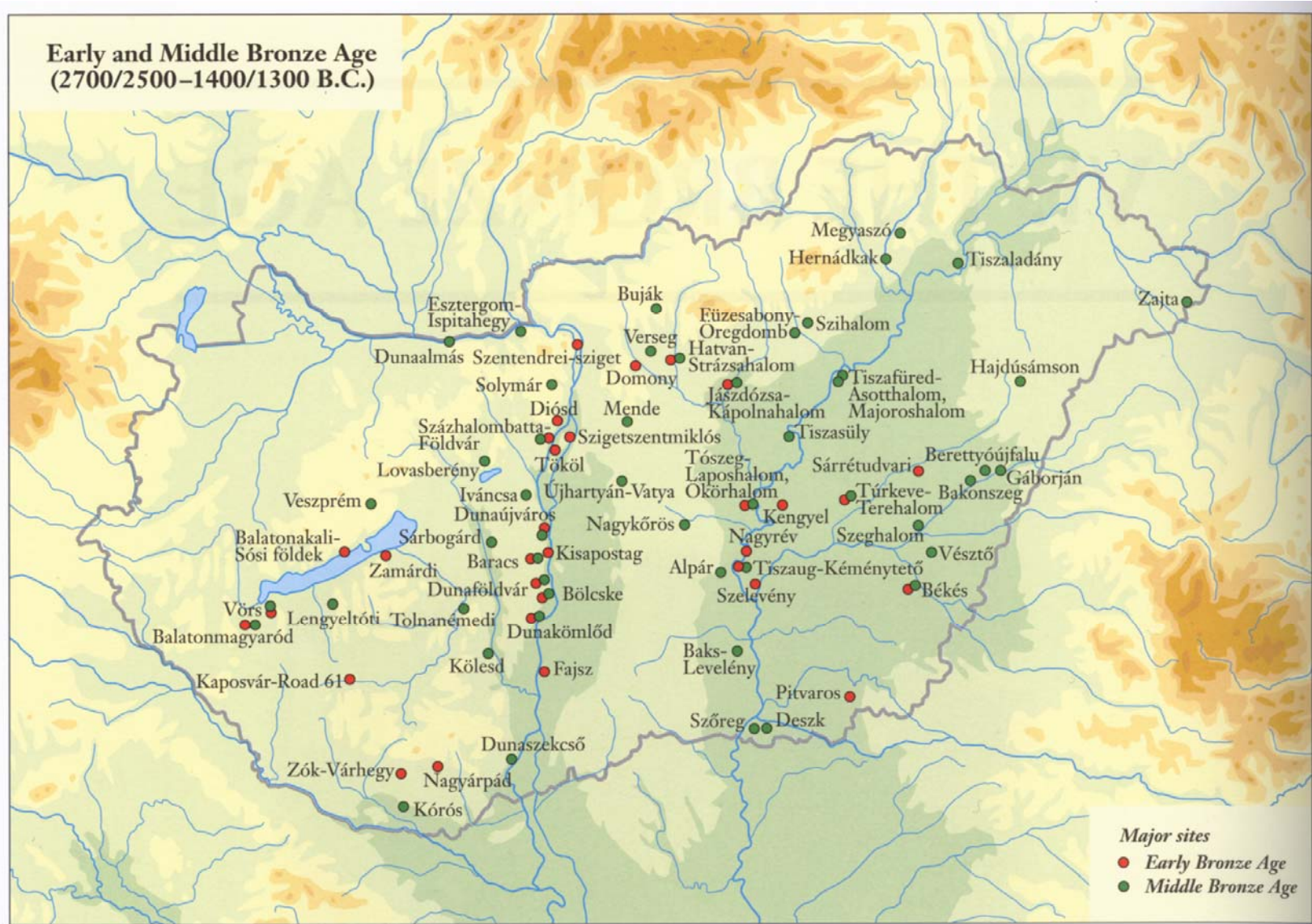
6000

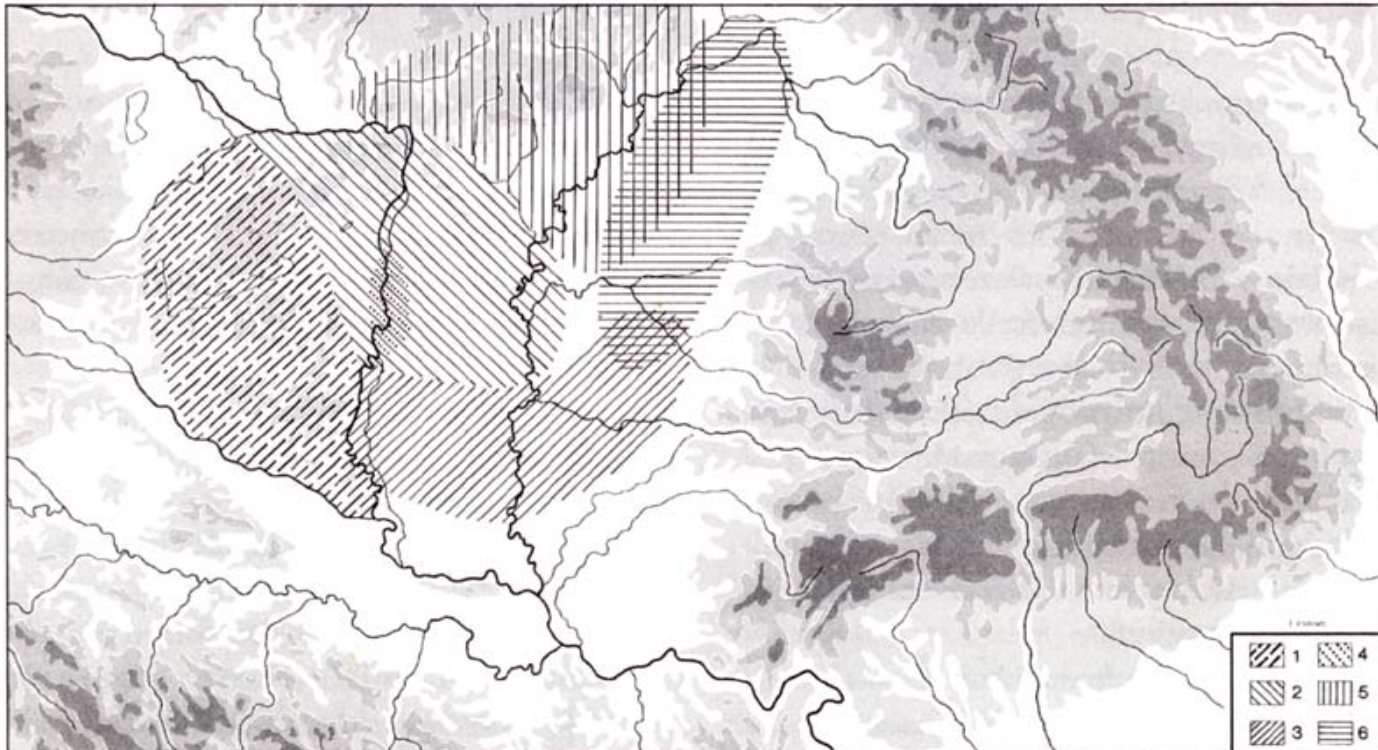
10000

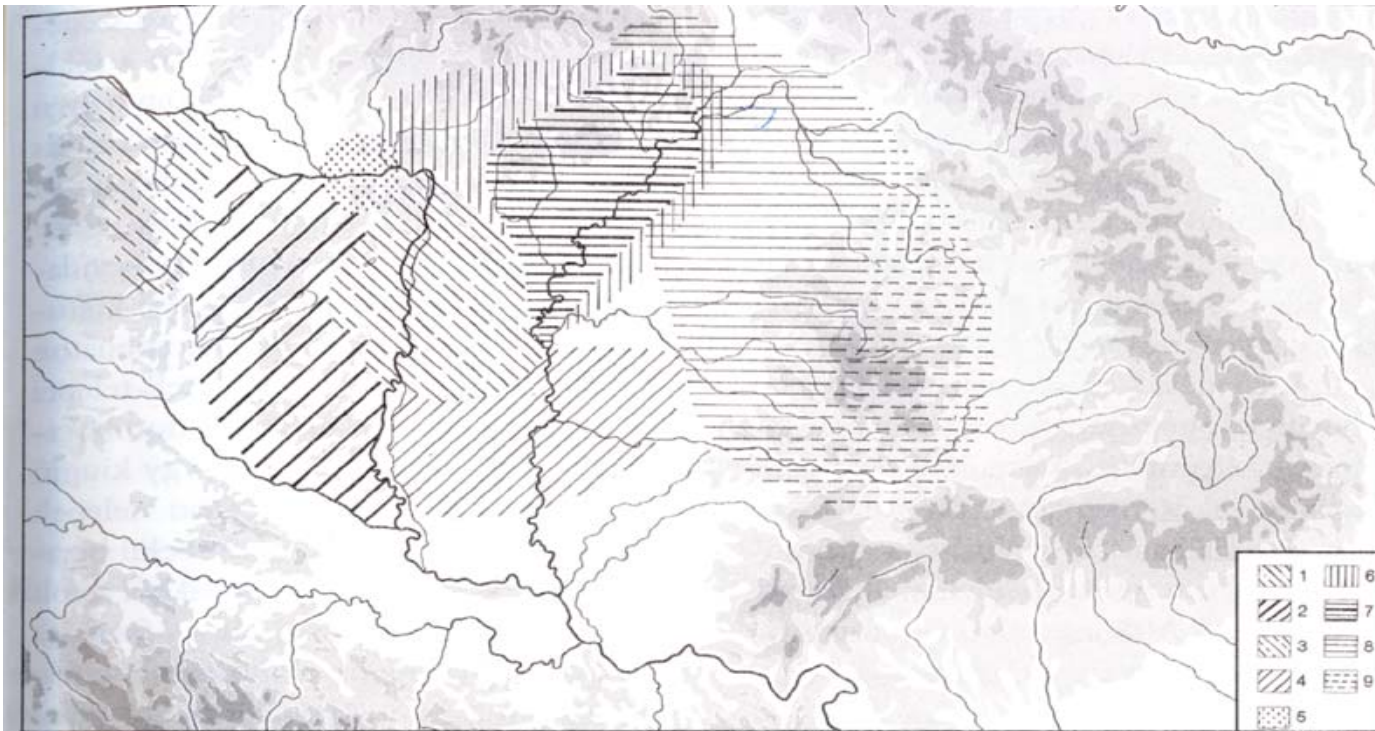
MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Bronzkor és vaskor

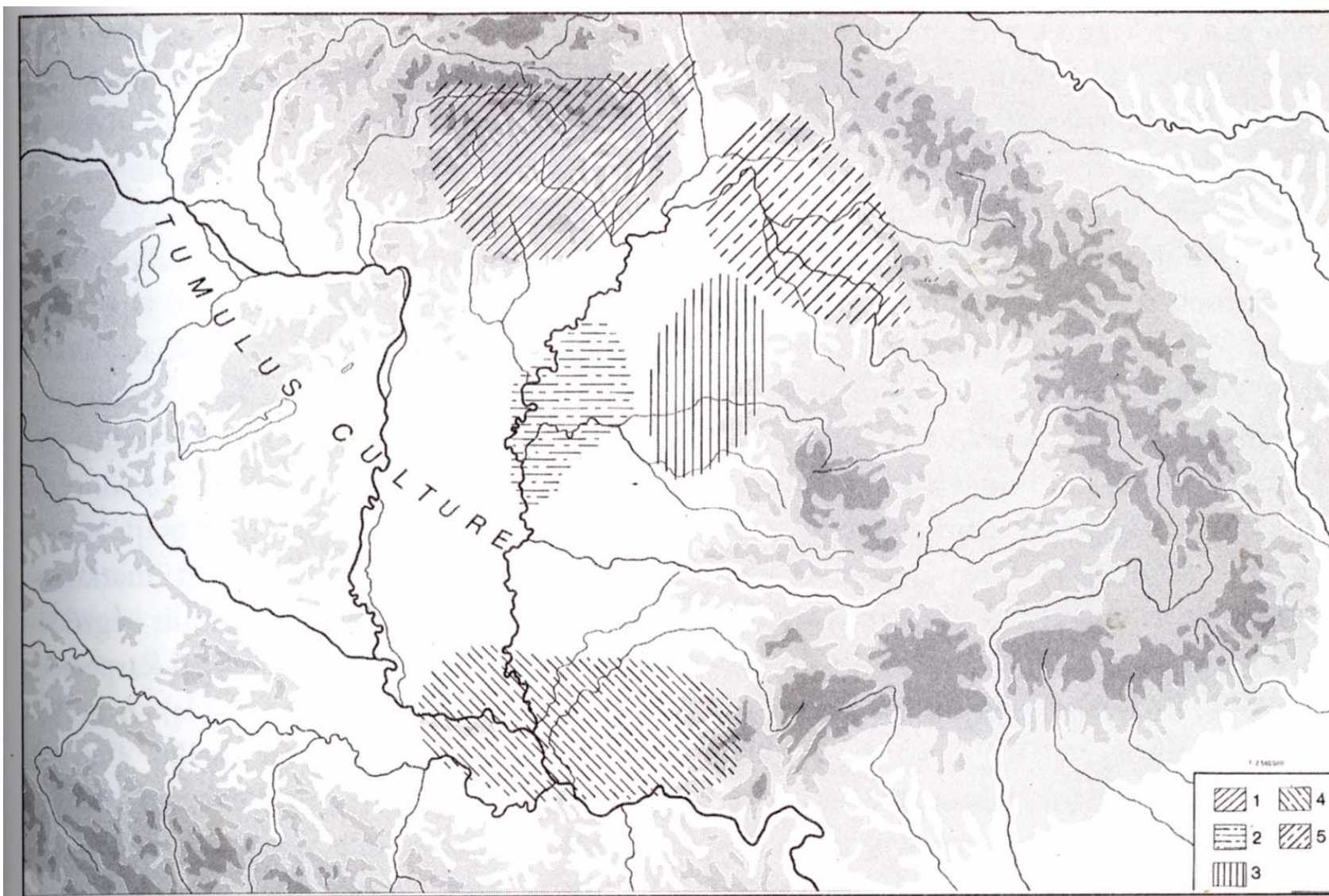
4. kép: A korai bronzkori kultúrák elterjedése Kr.e. 2000 körül. 1. kisapostagi-korai mészbetétes kerámia kultúrája, 2. késői nagyrévi kultúra, 3. Maros kultúra, 4. kisapostagi kultúra, 5. hatvani kultúra, 6. ottományi kultúra.

6. kép: A középső bronzkori kultúrák elterjedése Kr.e. 1700-1600 körül. 1. Gáta-Wieselburg kultúra, 2. mész-betétes kerámia kultúrája, 3. vathyi kultúra, 4. Maros kultúra, 5. tokodi csoport, 6. hatvani kultúra, 7. füzesabonyi kultúra, 8. ottományi kultúra, 9. az ottományi és a Wietenberg kultúra határterülete.

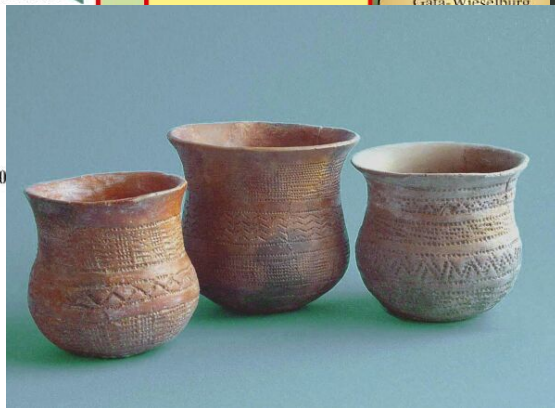
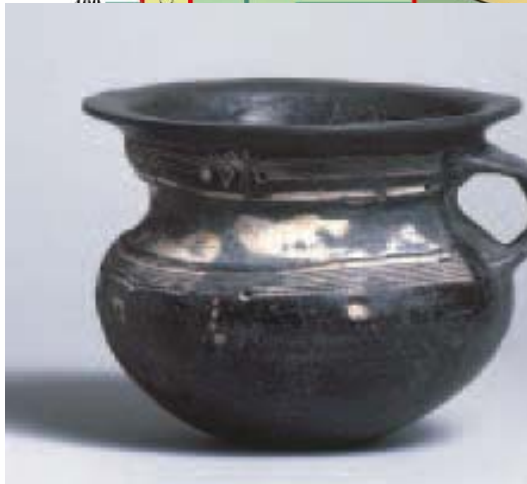

T. Biró K., Archeometria...
2026.02.26 ELTE

9. kép: A késő bronzkori kultúrák elterjedése Kr.e. 1300 körül. 1. pilinyi kultúra, 2. rákóczi falvi csoport, 3. hajdúbagosi csoport, 4. Belegiš kultúra, 5. felsőszőcsi kultúra.

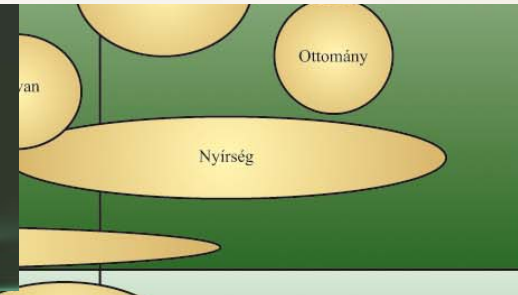
bronzkor és vaskor

1900/1800

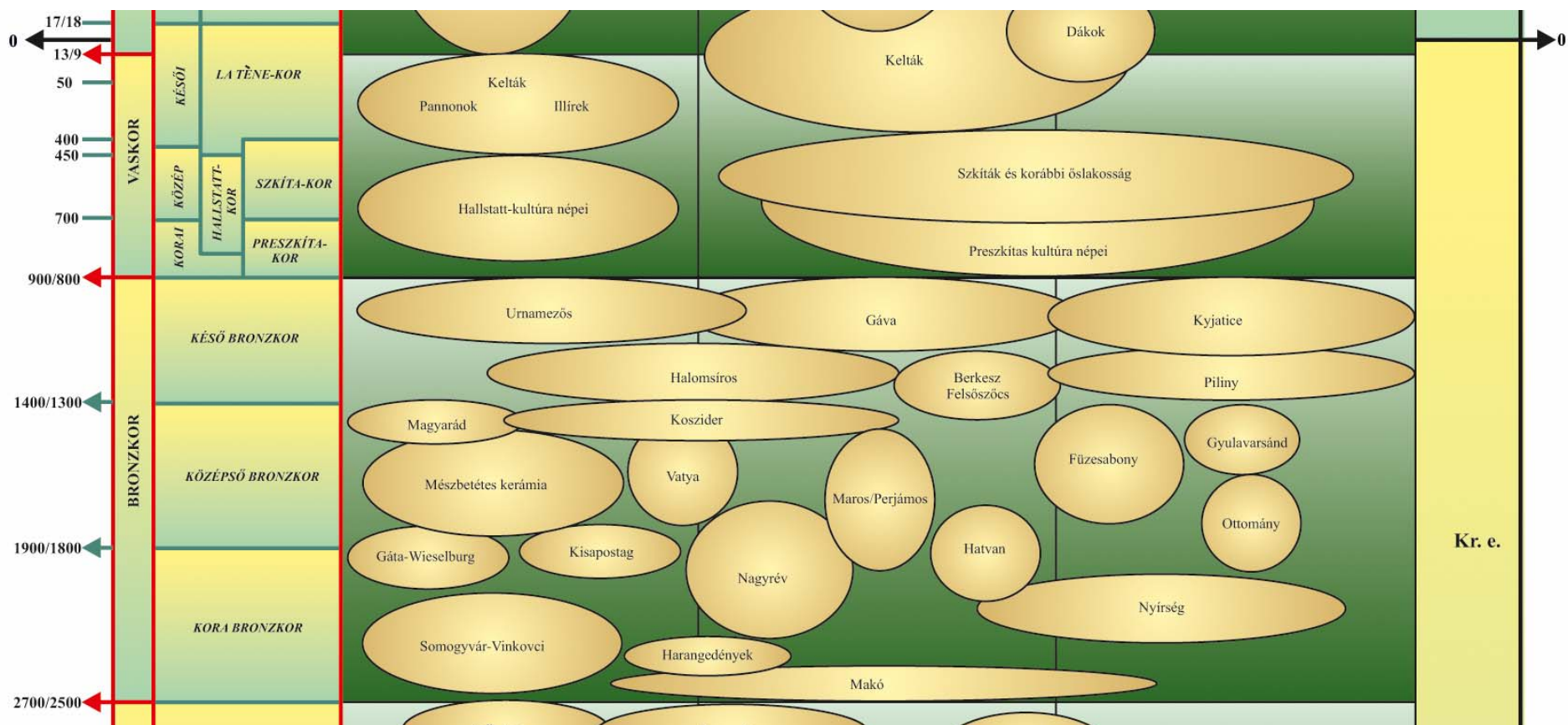
Gáta-Wieselburg

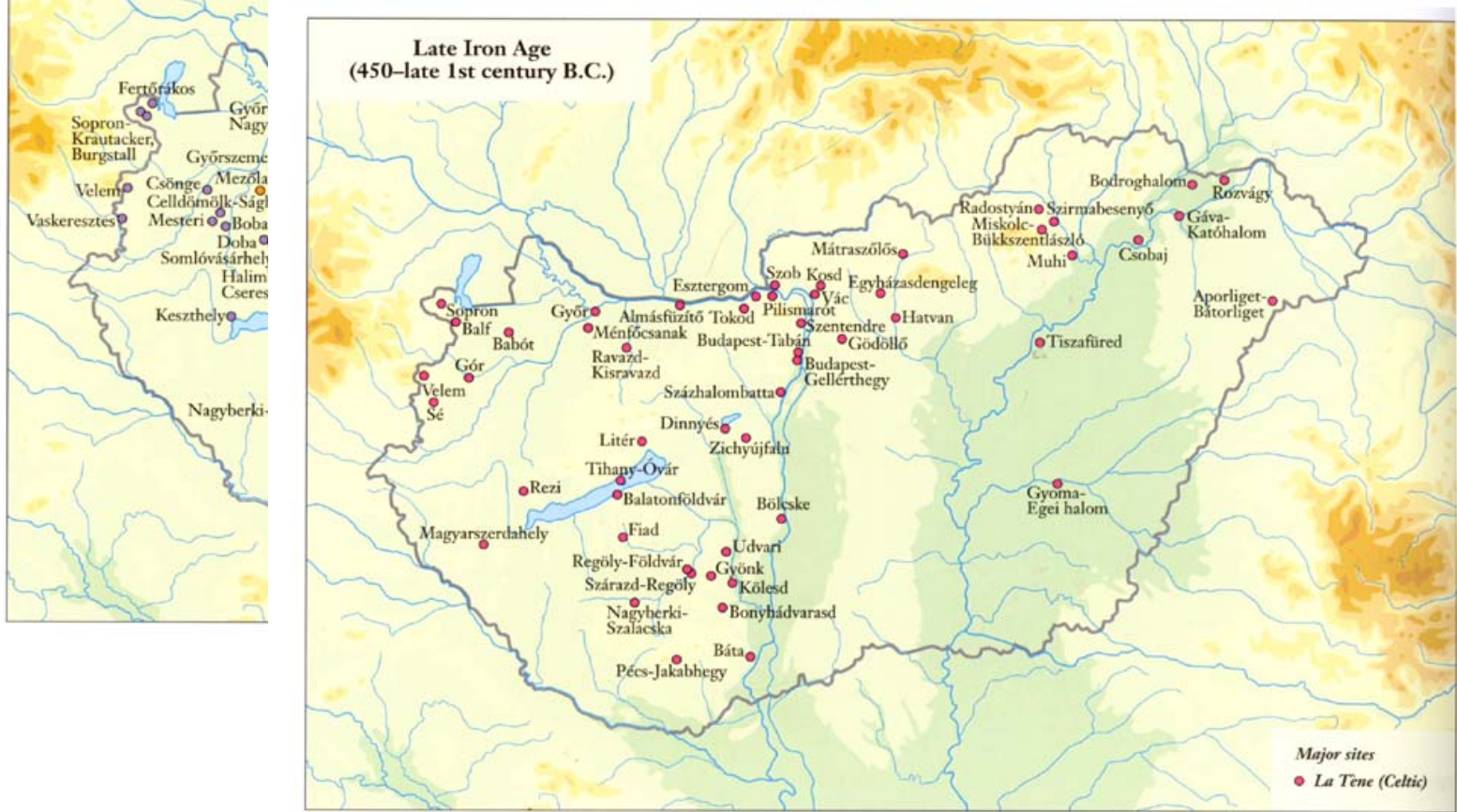
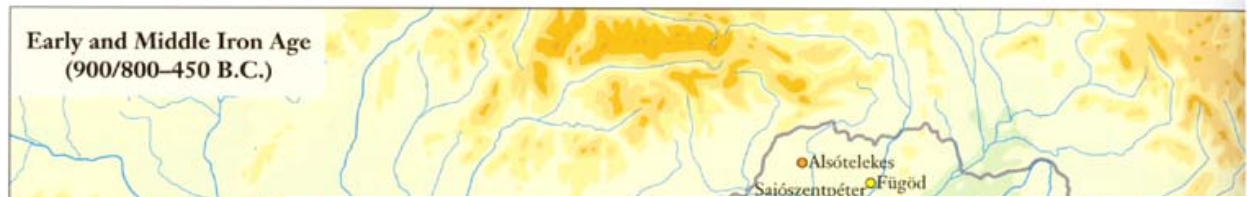
270

Kr. e.

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Bronzkor és vaskor

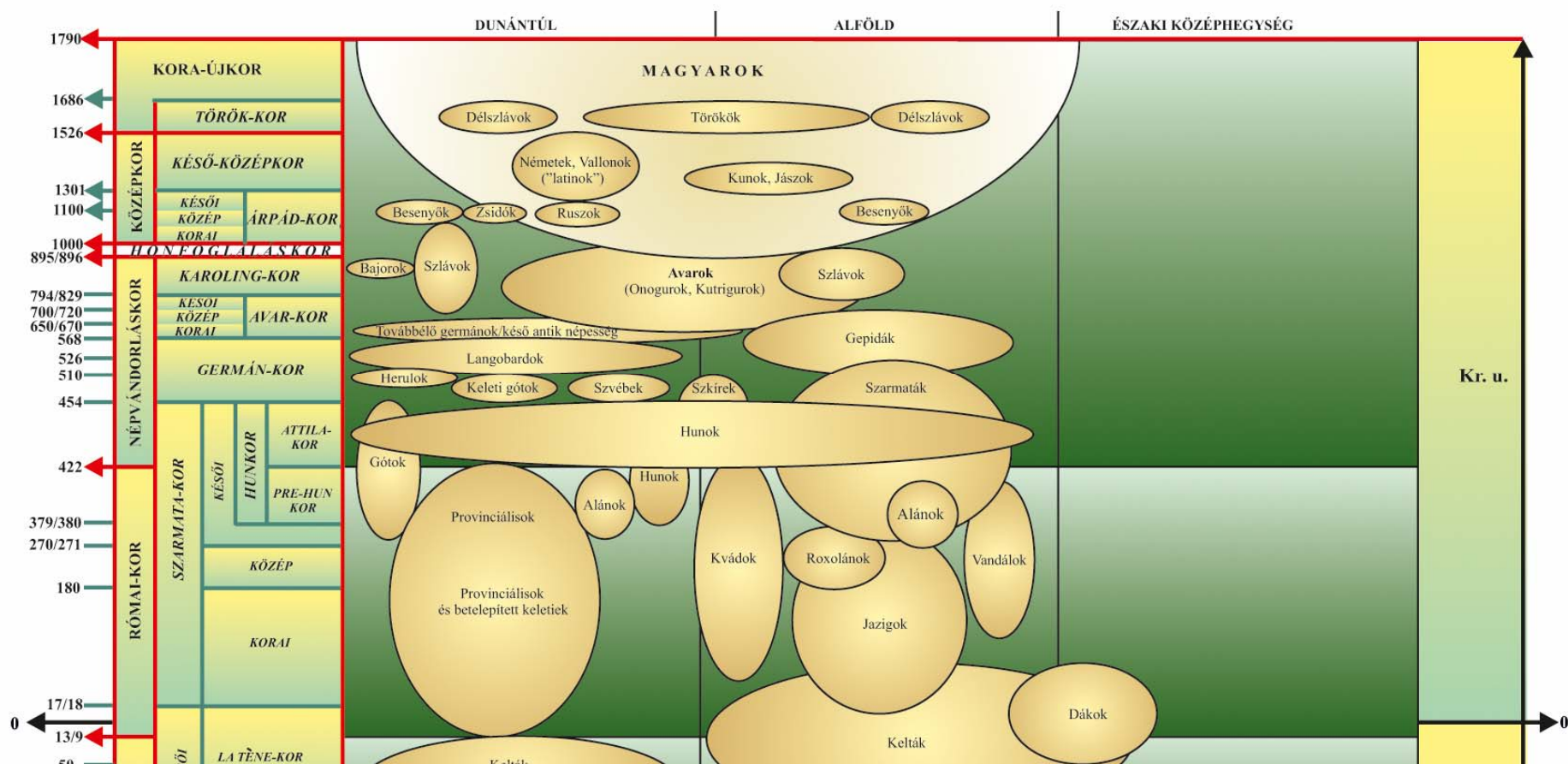

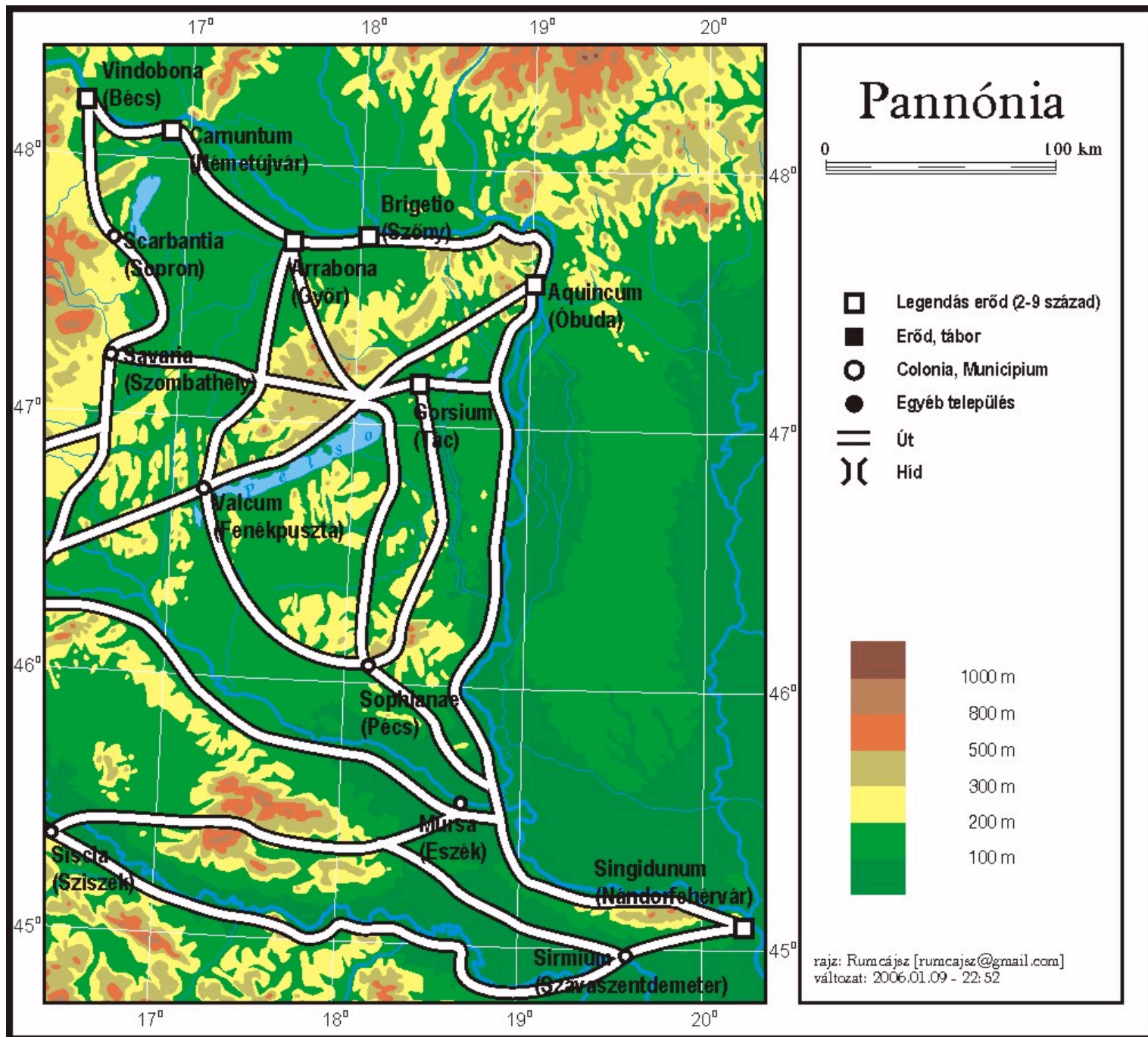

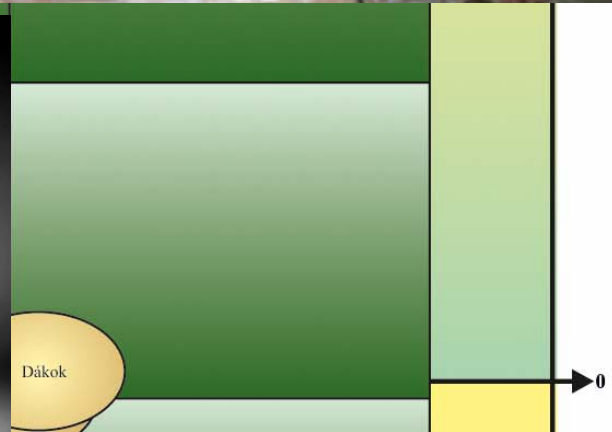
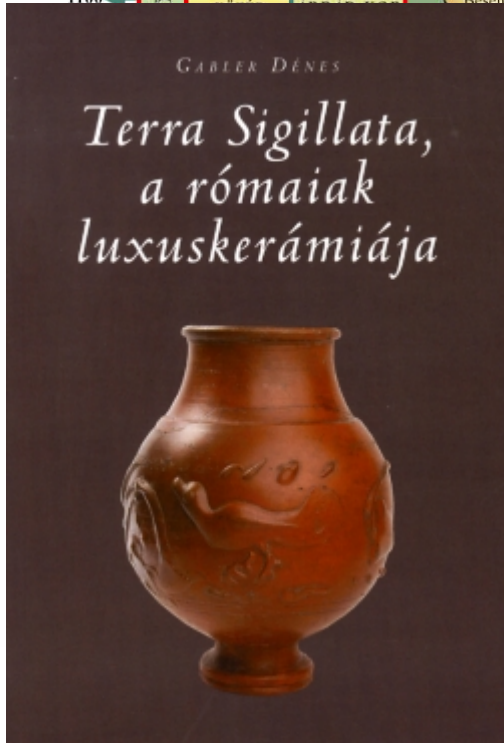
T. Biró K., Archeometria...
2026.02.26 ELTE

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Történelmi korok

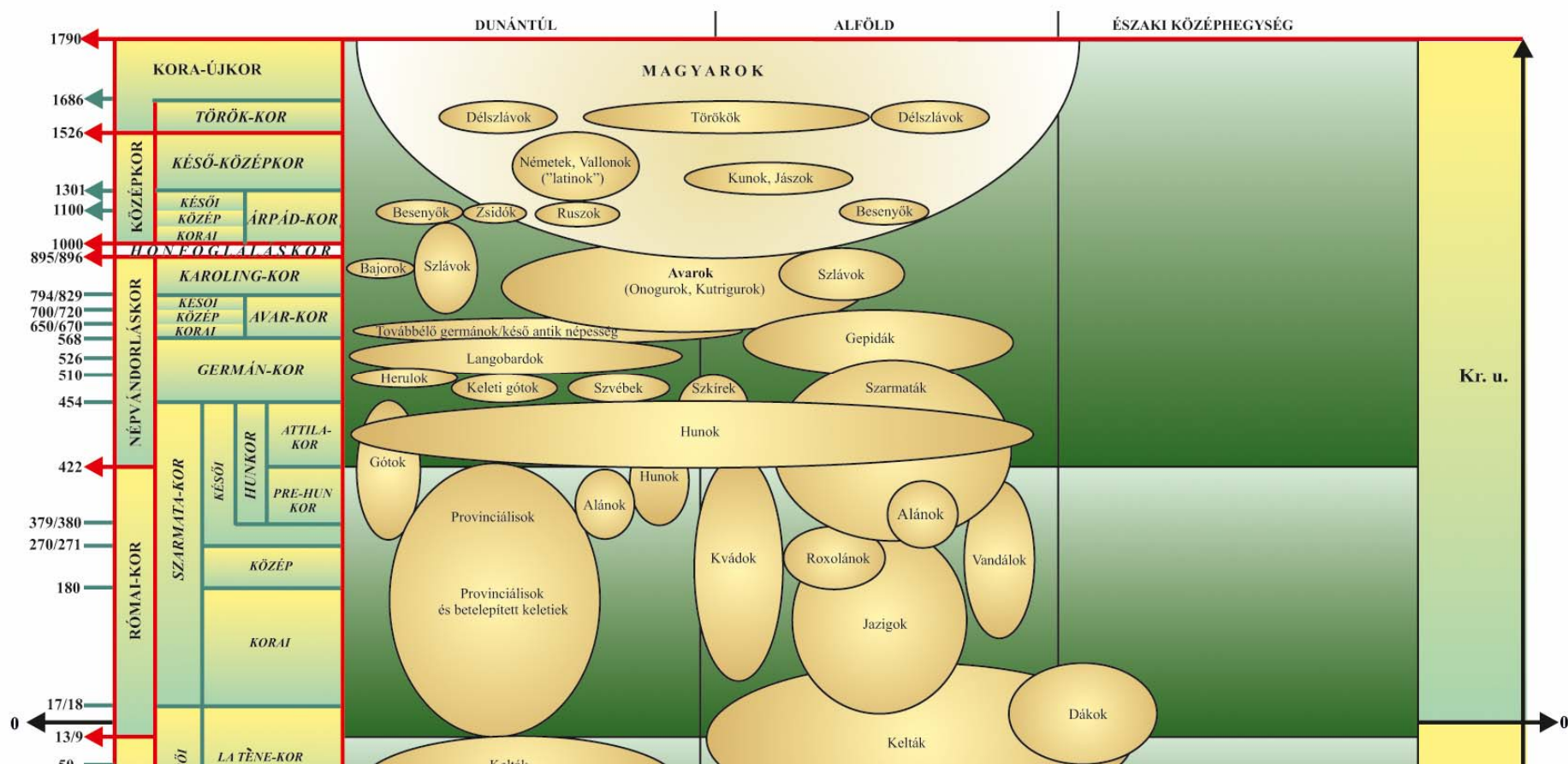

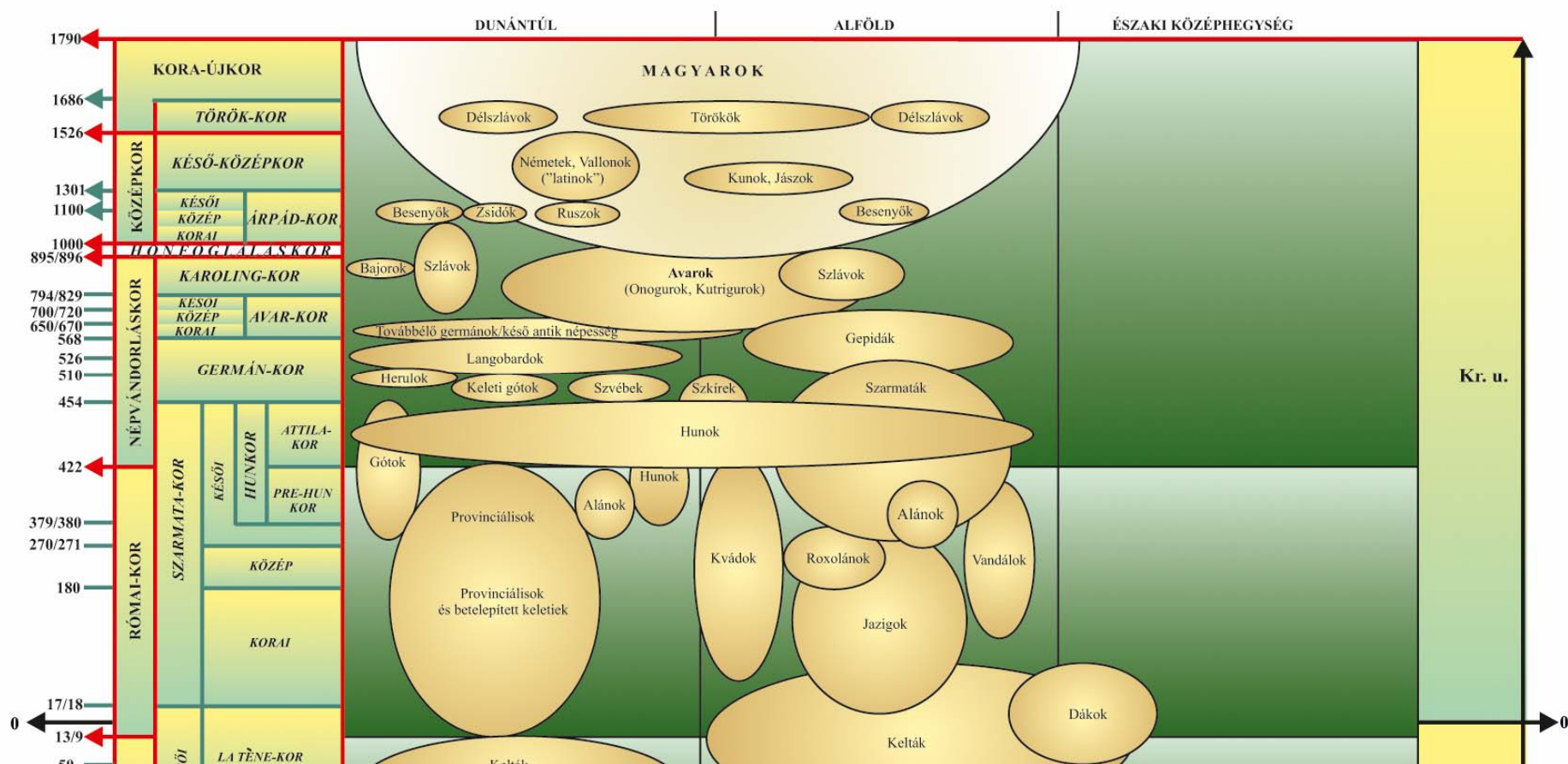
MRE kronológiai tábla (megfordítva)

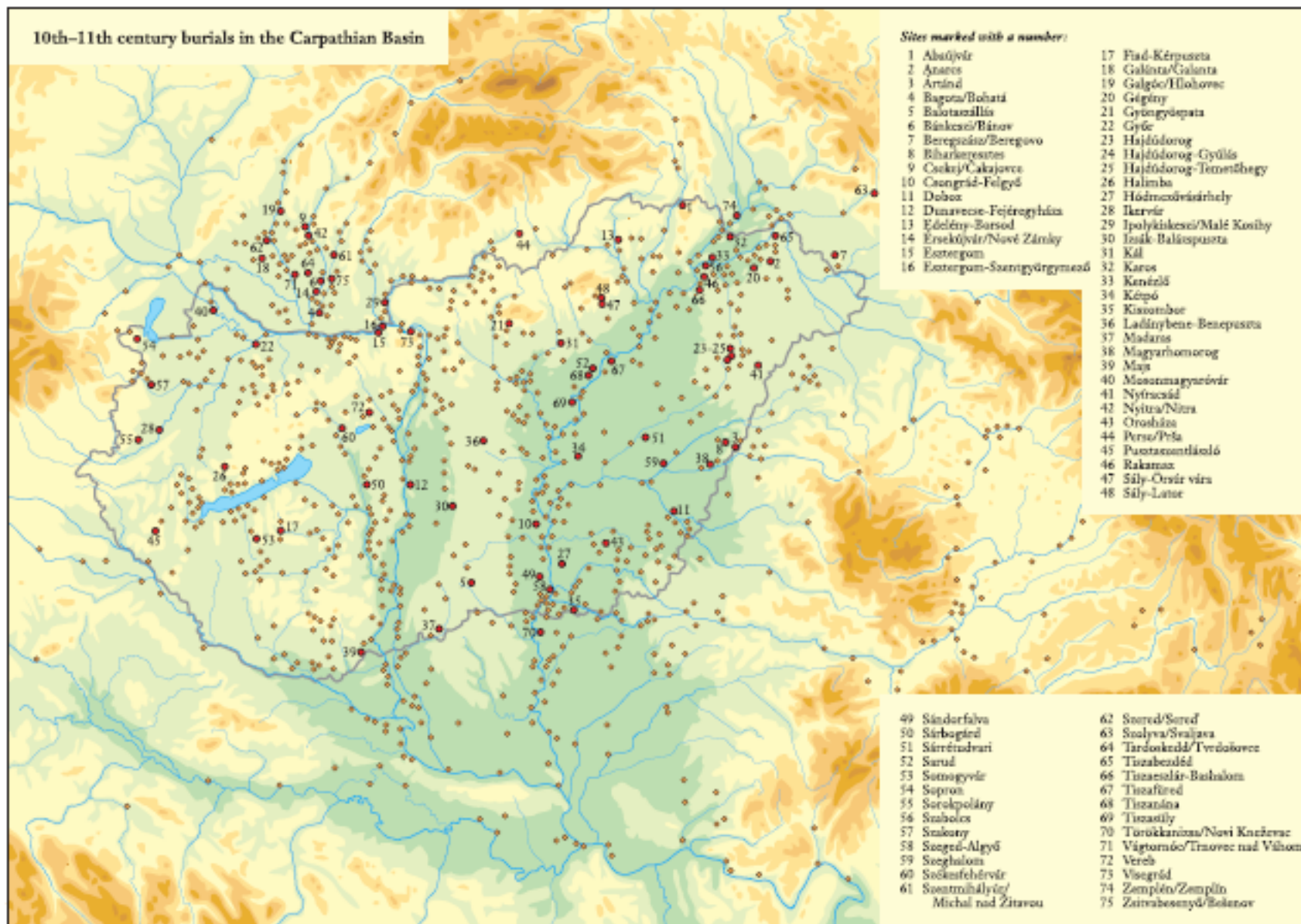
MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Történelmi korok

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Történelmi korok

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Honfoglaláskor

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Honfoglaláskor

T. Biró K., Archeometria...
2026.02.26 ELTE

MRE kronológiai tábla (megfordítva) – Középkor

Irodalom:

Visy Zsolt--Nagy Mihály--B. Kiss Zsuzsa, eds.

Magyar Régészet az ezredfordulón MRE

Budapest NKÖM-Teleki Alapítvány 2003 1-471

Ilon G. szerk., Bevezetés a Kárpát-medence

régészetébe. Szombathely, 1993. 1996., 2000., (Pápa, 1995)

Hereditas-sorozat (Kalicz N., Kovács T., Bóna I.,

Vékony G., Dienes I., Szabó M.)

VÉRTES 1965: Vértes L., Az őskőkor és az átmeneti kőkor emlékei Magyarországon. A Magyar Régészet Kézikönyve I. (1965) Akadémiai Kiadó Budapest 1-385.